

MARIKA

KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE

Kitabu faamucogo

Ka kapa ni mɔgɔ caman ta miiriya ye, Marika le kera nin kitabu sebebaga ye. Ale fana tun kera Yesu ta karamɔgɔden dɔ ye; ale tun kera Yesu ta kow seere dɔ ye. Nka i b'a sɔrɔ a ka ko caman werɛ men Yesu ta ko ra mɔgɔ werew fɛ. Nin kitabu bɛ Yesu ta kɛwalew le fɔ kosebɛ, ka temɛ a ta waajuriw kan. A b'a yira ko Yesu ye Ala ta baarden le ye (10.45); a bɛ kabakow ke, ka mɔgɔw kenɛya, ka o bɔsi jinaw boro, ka o ta jurumunw yafa o ma. Ni a fɔra ko Yesu ye Ala Den ye (1.1), o bɛ a ta Alaya le yira; nin kitabu b'a yira an na fana ko «Min kera Adamaden ye*», o ye Yesu le ye. Nin kitabu tɛ Yesu ta kokeninw lakari an ye ka tugutugu ɲɔgɔn na ka kapa ni a kɛwagati ye; nka a sebebaga bɛ Yesu ta kokenin dɔw le ɲanawoloma ka o sebe: a ka ko minw kɛ Galile, walama a tagatɔ Zeruzalɛmu, walama Zeruzalɛmu dugu kɔnɔ.

Marika ta kitabu bɛ Yesu ta saya ko fɔ tuma caman, janko k'a yira ko ale le kera an ta jurumun sara ye (8.31; 9.31; 10.33–34,45). «Rɔmu sorasikuntigi min tun lɔnin bɛ Yesu kɔrɔ ka a kɔrɔsi, ale ka Yesu sacogo ye minke, a ko: «Can ra, Den min bɔra Ala ra, nin cɛ lo» (15.39).

Kitabu kɔnɔkow

Yuhana Batizerikebaga ta baara (1.1–13)
Yesu ka baara min kɛ Galile (1.14–8.30)
Yesu k'a ta saya ni a kunuko fɔ (8.31–9.50)
Yesu ka kuma minw fɔ Zeruzalɛmu (10–13)
Yesu ta tɔrɔ ni a ta saya ni a kunuko (14–16)

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(Matiyu 3.1–12; Luka 3.1–18; Yuhana 1.19–28)

1 ¹Nin ye Kibaro Diman* damina ye; Den min bɔra Ala ra*, Yesu Kirisita, a bɛ ale ta ko le fɔ. ²Nin kuma le tun sebera cira Ezayi ta kitabu kɔnɔ ko:

«A flɛ, ne bɛ ne ta ciraden ci ka taga i ɲa fɛ,
ka i ta sira labɛn i ye.

³Mɔgɔ dɔ bɛna pɛrɛn kongokolon kɔnɔ k'a fɔ ko:

«Aw ye sira labɛn Matigi ye
ka siradenninw bɛɛ laterɛn a ye^a.»

⁴O cogo ra, Yuhana k'a yɛrɛ yira kongokolon kɔnɔ; a tun bɛ mɔgɔw batize, ka o waaju ko o ye nimisa o ta jurumun na ka batize, janko Ala ye o ta jurumunw yafa o ma.

⁵Mɔgɔ caman tun bɛ bɔ Zude mara ra, ani Zeruzalɛmu ka taga Yuhana fɛ. O tun bɛ lɔ o ta jurumunw na mɔgɔw bɛɛ ɲa na; Yuhana tun bɛ o batize Zuriden kɔba ra.

⁶Derege min tun bɛ Yuhana kan na, o tun ye ɲɔgɔmɛsi le ye, a cɛsirinan tun ye gbolojuru le ye. Yuhana tun bɛ tɔnw, ani kongokɔnɔli le domu. ⁷A tun b'a fɔra a ta waajuri ra ko: «Min bɛna na ne kɔ fɛ, o fanga ka bon ni ne ta ye. Hali ne tɛ se k'a fɔ ko ne bɛ biri ka a ta sanbara juru foni ka bɔ a sen na. ⁸Ne kɔni ka aw batize ji dama le ra, nka ale bɛna aw batize ni Nin Saninman* ye.»

Yesu batizeriko

(Matiyu 3.13–4.11; Luka 3.21–22; 4.1–13)

⁹O wagati ra Yesu nana ka bɔ Nazareti; o ye Galile mara dugu dɔ ye. A nana batize Yuhana fɛ Zuriden kɔba ra. ¹⁰Yesu bɔtɔ ji ra, a ka sankolo dayelenin ye; Ala Nin jigira i ko jɛnɛtugani ka na sigi a kan. ¹¹Kumakan dɔ bɔra sankolo kɔnɔ ko: «Ele le ye ne Dence* kanunin ye; i ko ka di ne ye haali.»

¹²O yɔrɔnin bɛɛ Nin Saninman ka Yesu ta ka taga ni a ye kongokolon kɔnɔ. ¹³A ka tere binaani kɛ o yɔrɔ ra kongosogow cɛ ra. Setana tun bɛ a kɔrɔbɔra k'a flɛ o wagatiw ra. Yesu mako tun bɛ fen minw na, melekɛw tun bɛ o kera a ye.

Yesu ka jɛgɛminabaga naani wele

(Matiyu 4.12–22; Luka 4.14–15; 5.1–11)

¹⁴Ayiwa, Yuhana Batizerikebaga minanin kɔ ka bla kaso ra, Yesu tagara Galile; Kibaro Diman* min bɔra Ala fɛ, a tun bɛ o waajuri kera. ¹⁵A tun b'a fɔra ko: «Wagati sera, Ala ta Masaya* wagati surunyara. O le kosɔn aw ye nimisa aw ta jurumunw na ka sɔn Ala ta Kibaro Diman ma.»

^a1.3 Nin kuma fɔra Ezayi 40.3.

⁹ K'a fɔ murugu ye ko a ta jurumunw yafara a ma o, walama k'a fɔ a ye ko a ye a ta lanan ta ka wuri ka tagama, o fla ra juman le ke ka di? ¹⁰ Ayiwa, ne bena a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye*, ko se be ne ye ka jurumun yafa dunuƙa kɔnɔ.» Yesu ka o fɔ ka ban tuma min na, a kumana murugu fe ko: ¹¹ «Ne b'a fɔ i ye, wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so.» ¹² O yɔrɔnin bee murugu wurira ka a ta lanan ta ka bɔ kene ma mɔgɔw bee ƙa na; o kabakoyara ka Ala tando k'a fɔ ko: «An ma nin ƙɔgɔn ye ban.»

Yesu ka Levi wele

(Matiyu 9.9–13; Luka 5.27–32)

¹³ O kɔ, Yesu bɔra ka taga ba fan fe tuun. Jamaba nana a fe; a ka to ka o karan. ¹⁴ Yesu temeto, a ka Alife dence Levi ye, a siginin be ninsaraminabon na. Yesu ko a ma ko: «Tugu ne kɔ!» A wurira ka tugu Yesu kɔ.

¹⁵ Ayiwa, Yesu tun tagara domuni ke Levi ta so kɔnɔ. Ninsaraminabaga caman, ani Yahudiyaw tun be mɔgɔ minw jate mɔgɔ kewalejuguw ye, olugu fana tun nana sigi ni Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ye; o bee tun be domuni kera ƙɔgɔn fe, sabu o caman tun tugura Yesu kɔ. ¹⁶ Sariya karamɔgɔ* minw tun be Farisiw* ta jen ra, olugu k'a ye ko Yesu be domuni kera ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔw kewalejuguw ye minke, o ko Yesu ta karamɔgɔdenw ma ko: «Mun kosɔn aw karamɔgɔ be domuni ke ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔ kewalejugu ye?»

¹⁷ Yesu ka o men minke, a ko o ma ko: «Mɔgɔ minw ka kene, olugu te flakebaga yɔrɔnini, banabagatɔw le be flakebaga yɔrɔnini. Ne ma na mɔgɔ terenninw wele; ne nana jurumuntɔw le wele.»

Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye

(Matiyu 9.14–17; Luka 5.33–39)

¹⁸ Yuhana Batizerikebaga ta karamɔgɔdenw ni Farisiw* tun be to ka sun don. Ayiwa, mɔgɔ dɔw nana Yesu pininka ko: «Mun kosɔn Yuhana ta karamɔgɔdenw ni Farisiw ta karamɔgɔdenw be sun don, nka ele ta karamɔgɔdenw te sun don?»

¹⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Ƙɔnɔce jenƙɔgɔnw be se ka to domunikebari ye ka o ni ƙɔnɔce to ƙɔgɔn fe ƙɔnɔya ra wa? Ka o ni ƙɔnɔce to ƙɔgɔn fe, o te se ka to domunikebari ye fiyewu. ²⁰ Nka lon min na o bena ƙɔnɔce ta ka bɔ o kɔrɔ, o lon na kɔni o bena sun don.»

²¹ A ko: «Mɔgɔ si te fanikura ke ka fani kɔrɔ bari. Ni i ka o ke, fanikura bena fani kɔrɔ sama k'a faran. A faranko be cejuguya ka teme fɔlɔta kan. ²² Mɔgɔ si fana te duvenkura ke forogokɔrɔw kɔnɔ. Ni o te, duven bena forogokɔrɔw faran; o tigi be bɔnɔ duven ni forogow bee ra. O kosɔn duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le kɔnɔ.»

Nenekirilon ta ko

(Matiyu 12.1–8; Luka 6.1–5)

²³ Nenekirilon dɔ ra Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tun be temena foro dɔ kɔnɔ. Ka o temeto to, karamɔgɔdenw ka ke o foro siman dɔw karikari ye ka o jimi. ²⁴ Farisiw* k'a fɔ Yesu ye ko: «A fle, ko min man kan ka ke Nenekirilon na, mun kosɔn ele ta karamɔgɔdenw be o kera?»

²⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Wagati min na Dawuda tun degura kosebe, ani kɔngɔ k'a mina, a ni a ta tagamanɔgɔnw, a ka min ke, aw ma o ko karan wa? ²⁶ A donna Alabatoso kɔnɔ, sarakalasebaga Abiyatari ta wagati ra, ka sarakaburuw domu, ka dɔ di a tagamanɔgɔnw fana ma; k'a sɔrɔ sarakalasebagaw dɔrɔn ka kan ka o buru domu.»

²⁷ O kɔ, Yesu k'a fɔ o ye ko: «Nenekirilon latigera mɔgɔw kosɔn; mɔgɔ ma ke Nenekirilon kosɔn. ²⁸ O kosɔn Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon fana kuntigiya be o le boro.»

Yesu ka ce boro faganin keneya

(Matiyu 12.9–14; Luka 6.6–11)

3 ¹ Ayiwa, Yesu donna karanso* kɔnɔ tuun. Ce dɔ tun be yi, min boro kelen tun faganin lo. ² O tun be Yesu kɔrɔsira k'a fle, yala ni a bena sɔn ka o ce keneya Nenekirilon* na, janko o ye sababu dɔ sɔrɔ k'a jaraki.

³ Yesu ko ce boro faganin ma ko: «I wuri ka na lo ce ma, jama bee ƙa kɔrɔ.»

⁴ O kɔ fe, a k'a fɔ o ye ko: «Ayiwa, koɗuman le ka kan ka ke Nenekirilon na wa, walama kojugu? Ka mɔgɔ kisi wa, walama ka mɔgɔ faga?» O bee jera, mɔgɔ si m'a jaabi. ⁵ O ta jusukungbeleya ni o ta tugumanjiya ka Yesu janasisi. A dimininba ka a ƙa lo o ra ka to ka o fle. O kɔ, a ko ce boro faganin ma ko: «I boro foni!» A ka a boro foni minke, a boro keneyara. ⁶ Farisiw* bɔra ka taga masace Herodi* ta jenkuru mɔgɔw fe; o ka ƙɔgɔn ye o yɔrɔnin bee janko ka cogo jini Yesu fagako ra.

Jamaba nana Yesu fe

⁷ O kɔ fe Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔra ka taga ba fan fe. Jamaba tugura a kɔ; dɔw tun bɔra Galile, dɔw bɔra Zude, ⁸ dɔw tun bɔra Zeruzalemu, dɔw tun bɔra Idume, dɔw tun bɔra Zuriden kɔfeduguw ra, dɔw tun bɔra fɔ Tiri ni Sidɔn kɔfeduguw ra. O mɔgɔw bee nana Yesu fe, sabu Yesu ka ko minw bee ke, o tun ka o bee

mɛn. ⁹O tuma Yesu k'a fɔ a ta karamɔɔɔdenw ye ko o ye kurun fitini dɔ bla a kɔrɔ yɔrɔsurun na, janko ni jama nana a gbɛndɛ, a ye don o kɔnɔ. ¹⁰Sabu a tun ka banabagatɔ caman keneya minke, o kosɔn tɔɔrɔ tun bɛ min o min na, o bɛɛ tun nana ton a kunna; o bɛɛ tun b'a fɛ ka maga a ra, janko o ye keneya. ¹¹Hali jinatɔw yɛrɛ, ni o tun ka Yesu ye tuma o tuma, o tun bɛ kinbiri gban a ɲa kɔrɔ ka pɛrɛn ko: «Den min bɔra Ala ra*, ele lo.» ¹²Nka Yesu k'a fɔ o ye k'a gbeleya kosɛbɛ, ko o kana ale ko fɔ mɔɔɔw ye.

Yesu ka ciraden tan ni fla ɲanawoloma

(Matiyu 10.1–4; Luka 6.12–16)

¹³O kɔ fɛ a yɛlɛnna kuru dɔ kan. A tun b'a fɛ mɔɔɔ minw ye kɛ ni a ye, a ka olugu wele. O nana a fɛ. ¹⁴Yesu ka mɔɔɔ tan ni fla ɲanawoloma o cɛ ra, janko ka na olugu ci ka taga waajuri kɛ, ¹⁵ka se bagaya di o ma ka jinaw gben. ¹⁶O mɔɔɔ tan ni fla tɔɔɔw fle: a fɔlɔ ye Simɔn ye, min tɔɔɔ lara ko Piyeri; ¹⁷ani Zebede dence fla, Yakuba ni Yuhana, a ka minw tɔɔɔ la ko Bowanezezi, o kɔrɔ ye ko sanpɛrɛndenw; ¹⁸ani, Andere, ani Filipe, ani Baritelemi ni Matiye, ani Toma, ani Alife dence Yakuba, ani Tade, ani Simɔn min bɛ wele ko faso kanubagaba^b, ¹⁹ani Zudasi Sikariyɔti, min nana Yesu janfa.

Yesu ta somɔɔɔw nana a minayɔrɔ ra

²⁰O kow bɛɛ kɔ, Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw kɔsegira ka na so kɔnɔ. Jama nana lajɛn tuun; hali o tun tɛ wagati sɔrɔ ka domuni kɛ. ²¹Yesu ta somɔɔɔ dɔw ka o kow mɛn minke, o ko i b'a sɔrɔ a kun ɲagamina le; o nana ko o bena a mina ka taga ni a ye.

Yesu ta fanga ma bɔ Setana ra

(Matiyu 12.22–32; Luka 11.14–23; 12.10)

²²Sariya karamɔɔɔ* minw tun bɔra Zeruzalɛmu ka na, olugu tun b'a fɔra ko: «Jinaw kuntigiba, Setana, o le bɛ Yesu fɛ; a bɛ jinaw gbɛnna ni jinaw kuntigiba Setana yɛrɛ ta se bagaya le ye.»

²³O tuma Yesu ka o wele, ka o jaabi ni talen dɔw ye; a ko: «Setana bɛ se ka Setana gbɛn cogo di? ²⁴Ni masaya min mɔɔɔw ka taran ka wuri ɲɔɔɔn kama, o masaya tɛ se ka to a nɔ ra. ²⁵Ni lu min mɔɔɔw ka taran ka wuri ɲɔɔɔn kama, o lu tɛ se ka to a nɔ ra. ²⁶Ayiwa, ni Setana ka wuri a yɛrɛ jɛɲɔɔɔw kama, ni o ka taran ka ɲɔɔɔn kɛrɛ, o tuma a ta masaya tɛ se ka to a nɔ ra; a bɛ ban pewu.

²⁷«Mɔɔɔ si tɛ se ka taga don cɛ barakaman dɔ ta so kɔnɔ ko i bɛ a ta fɛnw sonya, ni i ma a yɛrɛ mina ka a siri fɔlɔ. Ni i sera a ra le, o tuma i bɛ se ka a ta sokɔnɔfɛnw cɛ.

²⁸«Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko jurumunw bɛɛ bɛ se ka yafa adamadenw ma, hali Alatɔɔɔcɛnkumaw, ²⁹nka ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka Nin Saninman* tɔɔɔ cɛn, o jurumun tɛ yafa o tigi ma fiyewu. A ka jurumun yafabari le kɛ.»

³⁰Yesu ka o kumaw fɔ o ye, sabu o mɔɔɔw tun k'a fɔ ko jina dɔ le bɛ Yesu ra.

Yesu bɛ mɔɔɔ minw jate a ta somɔɔɔw ye

(Matiyu 12.46–50; Luka 8.19–21)

³¹Ayiwa, Yesu bamuso ni Yesu balemaw nana lɔ kɛnɛ ma ka mɔɔɔ dɔ ci ka a wele. ³²O y'a sɔrɔ jama tun siginin bɛ ka a lamini. O k'a fɔ a ye ko: «I bamuso ni i balemaw bɛ kɛnɛ ma, o bɛ i kopininkara.» ³³Yesu ka o jaabi ko: «Aw bɛ a bisigi ko ne bamuso ni ne balemaw ye jɔn ni jɔn le ye?» ³⁴Mɔɔɔ minw tun siginin bɛ k'a lamini, a ka a ɲa munu ka olugu fle, k'a fɔ ko: «Ninnugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye; ³⁵sabu mɔɔɔ o mɔɔɔ bɛ Ala sago kɛ, o tigi le ye ne balemace ni ne balemamuso ni ne bamuso ye.»

Simankisew ta talen

(Matiyu 13.1–9; Luka 8.4–8)

4 ¹Yesu tagara mɔɔɔw karan tuun bada ra. Jama caman nana lajɛn a kɔrɔ tuun, fɔ a ma ɲa a donna ka sigi kurun dɔ kɔnɔ ji kan. Jama bɛɛ tora gbele kan bada ra. ²A ka o karan fɛn caman na ni talenw ye. A k'a fɔ o ye a ta karan na ko: ³«Aw ye nin lamɛn! Sɛnɛkɛbaga dɔ bɔra ka taga siman seri a ta foro ra. ⁴A seririkɛtɔ, simankisɛ dɔw benbenna sirada ra. Kɔnɔw nana o bɛɛ kunukunu. ⁵Simankisɛ dɔw benbenna farayɔrɔ ra. O yɔrɔ bɔɔɔmugu tun man ca. O siman falɛnna joona joona, sabu o ma don dugukolo ra ka se yɔrɔɲan. ⁶O kosɔn tere nana bɔ minke, o bɛɛ jajara, sabu o lilinw ma tagayɔrɔ sɔrɔ dugukolo jukɔrɔ. ⁷Simankisɛ dɔw benbenna ɲaniw cɛ ra; ɲaniw wurira ka o datugu, o si ma se ka den kɛ. ⁸Ayiwa, simankisɛ dɔw benbenna dugukoloɲuman na. O falɛnna ka wuri ka ɲa kɔsɛbɛ. O kisɛ dɔw ka den bisaba kɛ, dɔw biwɔrɔ, dɔw kɛmɛ.»

⁹O kɔ, Yesu ko: «Ni mɔɔɔ min b'a fɛ ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamɛn.»

^b3.18 Faso kanubagaba: Kitabu dɔw b'a fɔ ko Zelɛti.

Yesu ka talenw lakun fɔ

(Matiyu 13.10–17; Luka 8.9–10)

¹⁰ Yesu nana a yere mabɔ jama ra tuma min na, a nɔfemɔgɔw ni a ta karamɔgɔden tan ni fla k'a jininka o talenw kɔrɔ ra. ¹¹ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ala ta Masaya* gundo lonniya dira aw le ma; nka kenemamɔgɔw kɔni, a bɛɛ bɛ fɔ olugu ye ni talenw le ye. ¹² O le kosɔn

«O b'a fle, nka o tena a ye;
o b'a men, nka o tena a faamu;
ni o tɛ, o tun bena yeɛma ka kɔsegi Ala ma
ka o ta jurumunw yafa sɔrɔc.»

Yesu ka simankisew ta talen kɔrɔ fɔ

(Matiyu 13.18–23; Luka 8.11–15)

¹³ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ni aw ma nin talen kɔrɔ lon, o tuma aw bena talen tɔw kɔrɔ lon cogo di? ¹⁴ Senekɛbaga bɛ Ala ta Kuma le seri. ¹⁵ Simankisɛ minw benbenna sirada ra, o kɔrɔ ye mɔgɔ minw bɛ Ala ta Kuma lamɛn, nka o yɔrɔnin kɛlɛn bɛɛ ra, Setana bɛ na ka na o kuma bɔ o kɔnɔ. ¹⁶ O cogo ra fana, simankisɛ minw benbenna farayɔrɔw ra, o kɔrɔ ye mɔgɔ minw bɛ Ala ta Kuma lamɛn, ka sɔn a ma joona joona ni ninsɔndiya ye; ¹⁷ nka o kuma tɛ lilin don ka taga yɔrɔjan o tigiw kɔnɔ. O tigiw ta miiriya yeɛma ka di. O kosɔn ni sege sera o ma, walama ni mɔgɔw ka o tɔrɔ Ala ta Kuma kosɔn, o bɛ kɛ sababu ye ka o kunnacɛn o yɔrɔnin bɛɛ. ¹⁸ Ayiwa, simankisɛ minw benbenna ŋaniyɔrɔw ra, o kɔrɔ ye mɔgɔ minw bɛ Ala ta Kuma lamɛn, ¹⁹ nka dunuŋa hamikow bɛ don o jusu ra. O ta miiri bɛɛ bɛ taga naforo fɛ. Fɛn suguya bɛɛ lɔgɔ bɛ o sɔrɔ; o miiri camanw bɛ kɛ sababu ye ka o kuma degu, a tɛ foyi ja. ²⁰ Ayiwa, simankisɛ minw benbenna dugukoloŋuman na, o kɔrɔ ye mɔgɔ minw ka Ala ta Kuma lamɛn, ka sɔn a ma; o bɛ i ko siman min bɛ den; dɔ bɛ den bisaba kɛ, dɔ bɛ den biwɔrɔ kɛ, dɔ bɛ den kɛmɛ kɛ.»

Fitinayeelen ta ko

(Luka 8.16–18)

²¹ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Yala mɔgɔ bɛ fitina mana k'a bla fiyɛ jukɔrɔ wa, walama ka a bla lanan jukɔrɔ? A tɛ a bla fitinablayɔrɔ le ra wa? ²² Fɛn dogonin si tɛ yi ni min tena yira; gundo si tɛ yi, ni min tena bɔ kɛnɛ kan. ²³ Ni mɔgɔ min b'a fɛ ka o kow faamu, o ye jija ka o kumaw lamɛn!»

²⁴ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Ayiwa, aw bɛ kuma minw mɛn, aw ye o kɔrɔsi kɔsebe; sabu aw bɛ mɔgɔ tɔw mina cogo min na, aw fana bena mina o cogo le ra, fɔ ka dɔ fara aw ta kan. ²⁵ Sabu dɔ bɛ min fɛ ka ban, dɔ wɛrɛ bena di o tigi le ma; nka dɔ tɛ min fɛ, hali fitini min b'a fɛ, o bena bɔsi a ra.»

Ala ta masaya bɛ i ko Simankisɛ

²⁶ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Ala ta Masaya* ko bɛ i n'a fɔ cɛ min ka simankisɛ seri a ta foro ra. ²⁷ Ayiwa, ni o cɛ sunɔgɔra o, ni a tora pana o, su fara tere kan, o simankisɛ bɛ falɛn ka wuri ka ja; nka o ko bɛɛ bɛ kɛ cogo min na, ale yere tɛ o lon. ²⁸ Sabu dugukolo bɛ siman falɛn a yere ma. Siman bɛ wuri ka kɛ kala ye fɔlɔ, o kɔ fɛ a bɛ tizan bɔ. O kɔ, kisew bɛ kɛ tizan na. ²⁹ Ayiwa, ni o kisew kɔgɔra dɔrɔn, o bɛ wɔrɔsɔ ta a kama, sabu simantigewagati sera.»

Ala ta Masaya bɛ damina fitini le

(Matiyu 13.31–32,34; Luka 13.18–19)

³⁰ Yesu k'a fɔ tuun ko: «An bɛ se ka Ala ta Masaya* suma ni mun le ye tuun, walama an bena a cogoya yira ni talen juman ye? ³¹ A bɛ i ko mutaridi kisɛ. Ni i bɛ a dan dugukolo ra, ale ka dɔgɔ ka temɛ dunuŋa simankisew bɛɛ kan. ³² Nka ni a danna foro ra, a bɛ wuri ka bonya ka temɛ nankɔrafɛn tɔw bɛɛ kan. A bɛ borobabaw bɔ, fɔ kɔnɔw bena o ta jagaw la a suma ra.»

³³ Yesu tun bɛ Ala ta Kuma fɔ mɔgɔw ye ni nin talenw ŋɔgɔn caman le ye ka kapa ni o ta faamuricogo ye. ³⁴ A ma kuma o fɛ cogo wɛrɛ ra ni talenw tɛ. Nka wagati min a ni a ta karamɔgɔdenw bɛ o danna, a bɛ o talenw bɛɛ kɔrɔ fɔ olugu ye.

Yesu ka fɔŋɔba lalɔ baji kan

(Matiyu 8.23–27; Luka 8.22–25)

³⁵ Ayiwa, o lon yere wulada fɛ, Yesu k'a fɔ a ta karamɔgɔdenw ye ko: «An ye taga ba ja dɔ kan!»

³⁶ O bɔra jama kɔrɔ minke, Yesu tun siginin bɛ kurun min kɔnɔ, karamɔgɔdenw tagara ni a ye o kurun kɛlɛn kɔnɔ. Kurun wɛrɛw tun bɛ ni o ye. ³⁷ Ka o tagatɔ to, fɔŋɔba dɔ wurira baji kan. Jikurubaw tun bɛ serira ka don kurun kɔnɔ, fɔ kurun tun bɛ fara ji ra ka ban. ³⁸ Nka Yesu tun ka a kun la kunkɔrɔlanan dɔ kan kurun

^c4.12 Nin kuma fɔra Ezayi 6.9–10.

kofeyɔrɔ ra, a be sunɔgɔra. Karamɔgɔdenw ka a lakunu, k'a fɔ a ye ko: «An karamɔgɔ, an satɔ fle ji ra, i te o jate wa?»

³⁹ Yesu kununa; a sɔngɔra fɔɔ ra, k'a fɔ baji ye ko: «I mala, ka je!» Fɔɔ lɔra, yɔrɔ bɛe sumana. ⁴⁰ O kɔ fe Yesu k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw be siranna tan? O tuma lanaya te aw fe wa?» ⁴¹ Karamɔgɔdenw siranna kosebe; o tun b'a fɔra jɔgɔn ye ko: «E! Nin ye mɔgɔ suguya juman ye? Hali fɔɔ ni ji, o bɛe be a kan men.»

Yesu ka jinaw gben ka bɔ ce dɔ ra

(Matiyu 8.28–34; Luka 8.26–39)

5 ¹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw sera ba kɔ fe, Gerasakaw ta mara ye. ² O jigira ka bɔ kurun kɔnɔ yɔrɔ min na dɔrɔn, ce jinatɔ dɔ bɔra kaburulo ra ka na Yesu kunben. ³ O ce tun tagara to kaburulo ra a kelen na yi. Mɔgɔ si tun te se ka a siri tuun ka to yɔrɔ kelen na, hali ni a tun kera ni negejɔrɔkɔ le ye; ⁴ sabu tuma caman na, o k'a mina ka nege don a sen na, k'a siri ni negejɔrɔkɔ ye. Nka a tun be o negew karikari, ka negejɔrɔkɔw fana tigetige. O se tun te mɔgɔ si ye k'a mina ka to yɔrɔ kelen na. ⁵ Su ni tere o ce tun be yaala tuma bɛe kaburuw ce ra, ani kuruw kan; a be kule ci ka a yere mandimi ni kabakuruw ye.

⁶ A tora yɔrɔjan ka Yesu ye; a borira ka na a kinbiri gban a kɔrɔ, ⁷ ka perɛn ni kanba ye, ko: «Mun le be ne ni i ce, Yesu, Den* min bɔra Ala Kɔrɔtaninba ra? Ne be i daari, i ye a ke Ala kosɔn, i kana ne tɔrɔ.» ⁸ A tun be o fɔra, sabu Yesu tun b'a fɔra a ye ko: «Jina, bɔ nin ce ra!» ⁹ Yesu ka a jininka ko: «I tɔgɔ ye di?» A ka Yesu jaabi ko: «Ne tɔgɔ ye ko «Jamaba», sabu an ka ca.» ¹⁰ Ayiwa, o jinaw ka Yesu daari k'a gbeleya, ko a ye sabari a kana olugu gben ka bɔ jamana kɔnɔ.

¹¹ Ayiwa, lekuruba dɔ tun be domuni kera kuru kere fe. ¹² Jinaw ka Yesu daari kosebe, k'a fɔ a ye ko: «An bla ka taga nin lew ce ra, janko an ye don olugu ra.» ¹³ Yesu sɔnna; jinaw bɔra ce ra ka taga don lew ra. O kera minke, lew bɛe girinna ka jigi kuru jigijigi fe ka taga ben baji ra; o bɛe fagara ji ra. O tun be le waga fla bɔ.

¹⁴ A kera ten minke, legbenbagaw borira ka taga o fɔ dugu kɔnɔ, ani togodaw ra. Mɔgɔw tagara a fle, k'a lɔn min kera. ¹⁵ O sera Yesu kɔrɔ, k'a ye ko jina caman tun be ce min na, o ce siginin be, derege be a kan na, a pamalɔra. Siranya ka o mina. ¹⁶ Ayiwa, o ko tun kera minw ja na, olugu ka o lakari mɔgɔ tɔw ye: min kera jinatɔ ra, ani min kera lew ra. ¹⁷ Mɔgɔw ka o kuma men minke, o ka ke Yesu daari ye k'a gbeleya, ko a ye taga ka bɔ olugu ta mara ra.

¹⁸ Ayiwa, ka Yesu dontɔ to kurun kɔnɔ, jinaw tun be o ce min na, ale ka Yesu daari kosebe, ko a y'a to ale ye taga ni a ye. ¹⁹ Nka Yesu ma sɔn; Yesu k'a fɔ a ye ko: «Taga i ta so, i ta somɔgɔw fe; Matigi Ala ka min ke i ye, ani a makarira i ra cogo min na, i ye o bɛe lakari o ye.» ²⁰ Ce tagara; Yesu ka fen o fen ke a ye, a ka o kibaro fɔ Dekapoli^d mara bɛe ra. Mɔgɔw bɛe kabakoyara.

Zayirusi denmuso kunuko ni muso dɔ keneyako

(Matiyu 9.18–26; Luka 8.40–56)

²¹ Yesu donna kurun kɔnɔ ka ba tige ka seko ka na ba ja dɔ kan. O yɔrɔ ra jamaba nana lajen a kɔrɔ tuun k'a to bada ra. ²² Ayiwa, karanso* kuntigi min tɔgɔ tun ye ko Zayirusi, ale ka Yesu ye minke, a nana a kinbiri gban Yesu kɔrɔ. ²³ A ka Yesu daari kosebe; a ko: «Ne denmusionin be jini ka sa, sabari ka na i boro la a kan ka a keneya, janko a ye panamanya tuun.» ²⁴ Yesu tagara ni a ye. Jamaba tugura a kɔ fɔ ka a gbende.

²⁵ O y'a sɔrɔ muso dɔ tun be jama ra, joribɔnbana tun be ale ra kabini san tan ni fla. ²⁶ A tun segera kosebe flakebaga caman boro, k'a bororafenw bɛe ban, nka o si tun ma foyi ja; a ta bana yere tun be juguyara le.

²⁷ O muso tun ka Yesu ko men; a nana don jama ra ka maga Yesu ta derege ra, a kɔ fe. ²⁸ Sabu a tun b'a fɔra a yere kɔnɔ ko: «Ni ne sera ka maga a ta derege dama ra, ne bena keneya.» ²⁹ A magara Yesu ta derege ra minke, o yɔrɔnin kelen bɛe ra a ta joribɔn lɔra. A k'a ye a farikolo ra ko ale keneyara ka bɔ a ta bana ra.

³⁰ O yɔrɔnin bɛe ra Yesu k'a lɔn a yere ma ko sebgaya dɔ bɔra ale ra; a ka a ja munu jama ce ma k'a fɔ ko: «Jɔntigi le magara ne ta derege ra?» ³¹ A ta karamɔgɔdenw ko: «A fle, jamaba nin ka i gbende, i belen ko: «Jɔn magara ne ra?» » ³² Nka Yesu ka a ja munu ka a kerɛfemɔgɔw fle, janko mɔgɔ min ka o ke, a ye o tigi ye. ³³ Muso siranna fɔ a be yereyere, sabu a tun k'a lɔn ko min kera ale ra; a nana a yere ben Yesu sen kɔrɔ, ka can bɛe fɔ a ye. ³⁴ Yesu ko a ma ko: «Ne denmuso, i ta lanaya ka i kisi; taga hera ra, Ala ye i to keneya ra.»

³⁵ Ka Yesu to o kuma ra, mɔgɔ dɔw bɔra karanso kuntigi ta so ka na a fɔ a ye ko: «I denmuso sara, mun na i be karamɔgɔ segera tuun?» ³⁶ Nka Yesu ma o ta kuma jate; a k'a fɔ karanso kuntigi ye ko: «I kana siran, la ne ra dɔrɔn!» ³⁷ O tagatɔ, Yesu ma sɔn mɔgɔ si ye taga ni a ye, fɔ Piyeri, ani Yakuba, ani Yakuba balemacɛ Yuhana. ³⁸ O sera karanso kuntigi ta so kɔnɔ minke, Yesu k'a ye ko jamaba tun be yi, o bɛe be kasira ka mankan ci, ka kule ci. ³⁹ Yesu donna; a k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw be mankan cira, ka kasi? Den ma sa, a be sunɔgɔra le.»

⁴⁰ O mɔgɔw ka ke a lɔgɔbɔ ye. A ka o bɛe labɔ kene ma. Den tun lanin be bon min kɔnɔ, a donna yi ni den face ni a bamuso ye, ani a ta karamɔgɔden minw tun be ni a ye. ⁴¹ A ka den mina a boro ma k'a fɔ a ye ko: «Talita kumi!» O kɔrɔ ye ko: «Sungurunin, ne b'a fɔ i ye ko i ye wuri.»

^d5.20 Dekapoli: O kɔrɔ ye dugu tan. O yɔrɔ tun be Galile ba woroduguyanfan ni a terebɔyanfan na.

⁴²O yɔrɔnin kelen bɛɛ ra sungurunin wurira ka kɛ tagama ye; a si tun ye san tan ni fla. O bɛɛ kabakoyara kosebɛ, fɔ ka o kɔnɔnɔban. ⁴³Yesu k'a fɔ o ye k'a gbɛleya ko: «Aw kana a to mɔgɔ wɛrɛ ye nin ko mɛn.» O kɔ fɛ, a ko o ye domuni di sungurunin ma.

Nazaretikaw banna Yesu ra

(Matiyu 13.53–58; Luka 4.16–30)

6¹ O kɔ, Yesu bɔra o yɔrɔ ra, ka taga a lamɔdugu ra. A ta karamɔgɔdenw tugura a kɔ. ²Nenikirilon* sera minke, Yesu ka mɔgɔw karan damina karanso* kɔnɔ. Mɔgɔ caman tun bɛ a lamenna; o kabakoyara fɔ o tun b'a fɔra ko: «A bɔra ni nin kow bɛɛ ye min? Nin hakiritigiya min b'a fɛ, jɔntigi le ka o di a ma? A bɛ nin kabakow kera cogo di le?» ³O ko: «Yirilesebaga tɛ wa? Mariyamu dence, Yakuba ni Zoze ni Zude ni Simɔn, olugu kɔrɔcɛ tɛ wa? A dɔgɔmusow tɛ an fɛ yan wa?»

O miiriyaw kera sababu ye ka o kunnacɛn, o ma la Yesu ra. ⁴Nka Yesu k'a fɔ o ye ko: «Cira tɛ dɔgɔya yɔrɔ si, ni a yɛrɛ ta dugu tɛ, a yɛrɛ balemaw cɛ ra, ani a yɛrɛ ta lu.»

⁵O mɔgɔw ta lanabariya kosɔn, Yesu ma kabako caman kɛ; a ka a boro la banabagatɔ dama dama kan dɔrɔn ka o keneya. ⁶O mɔgɔw ta lanabariya ka Yesu kabakoya.

Yesu ka karamɔgɔdenw ci ka taga waajuri kɛ

(Matiyu 10.5–15; Luka 9.1–6)

Yesu tun bɛ yaala dafɛduguw ra ka mɔgɔw karan. ⁷A ka a ta karamɔgɔden tan ni fla wele, ka o ci mɔgɔ fla fla; a ka sebgaya di o ma ka jinaw gbɛn. ⁸A k'a fɔ o ye ko: «Ni bere dama tɛ, aw kana fɛn wɛrɛ ta ka taga tagama ra; aw kana domunifɛn ta, aw kana bɔrɔ ta, aw kana wari yɛrɛ bla aw kun.» ⁹A ko: «Aw ye sanbara don aw sen na, nka aw kana derege fla don.»

¹⁰A k'a fɔ o ye tuun ko: «Ni aw jigira lu min kɔnɔ, aw ye to o lu kɔnɔ fɔ ka taga se aw bɔlon ma o yɔrɔ ra. ¹¹Nka ni dugu min mɔgɔw ma sɔn ka aw lajigi, ni o banna aw ta kuma ma, aw bɔtɔ o dugu ra, aw ye aw sennabuguri gbongbon yi; o bɛna kɛ aw seere ye o mɔgɔw kama.»

¹²Ayiwa, karamɔgɔdenw tagara mɔgɔw waaju ko o ye nimisa o ta jurumunw na. ¹³O ka jinatɔ caman ta jinaw gbɛn ka bɔ o ra. O ka turu mun banabagatɔ caman na ka Ala daari o ye ka o keneya.

Yuhana Batizerikebaga fagacogo

(Matiyu 14.1–12; Luka 9.7–9)

¹⁴Ayiwa, masacɛ Herodi* nana Yesu ko mɛn, sabu mɔgɔw bɛɛ tun bɛ Yesu ko fɔra. Dɔw tun b'a fɔra ko: «Yuhana Batizerikebaga le kununa ka bɔ saya ra! O le kosɔn sebgaya b'a fɛ ka kabakow kɛ.» ¹⁵Dɔw ko, ko cira Iliya^e lo, dɔw fana ko, ko cira minw temena kakɔrɔ, ko olugu dɔ lo.

¹⁶Nka masacɛ ka o kow mɛn minke, a ko: «Ne ka Yuhana min kun tige, ale le kununa.» ¹⁷Sabu masacɛ Herodi yɛrɛ tun ka Yuhana mina k'a siri k'a bla kaso ra. O tun kera a balemacɛ Filipe ta muso Herodiyadi le kosɔn, sabu Herodi tun ka o muso furu. ¹⁸O kosɔn Yuhana tun k'a fɔ a ye ko: «Ka i balemacɛ muso mina a ra ka a furu, o ma ben!» ¹⁹O kosɔn Herodiyadi tun bɛ Yuhana kɔninya kosebɛ; a tun b'a fɛ ka Yuhana faga, nka ale yɛrɛ tun tɛ se, ²⁰sabu Herodi tun bɛ siran Yuhana ja. A tun k'a lɔn ko mɔgɔ terennin lo, ani mɔgɔ saninman. O kosɔn a tun b'a janto Yuhana ra. Ni a tun ka Yuhana ta kumaw lamɛn, a hakiri tun bɛ pagami; o bɛɛ n'a ta, o kumaw tun ka di a ye.

²¹Ayiwa, Herodiyadi sagonanlon nana se. Masacɛ Herodi worolon kunbɛn nana se, a ka janagbɛba dɔ labɛn a jɛnɔgɔnɔw ye, ani sorasikuntigiw, ani Galile mɔgɔbaw ye. ²²Herodiyadi denmuso nana don, ka dɔn kɛ. A ko diyara masacɛ ni a jɛnɔgɔnɔw ye. Masacɛ k'a fɔ sungurunin ye ko: «I bɛ fɛn min fɛ, o fɔ ne ye, ne bɛna o di i ma!» ²³Herodi karira sungurunin ye ko: «Ni i ka fɛn min daari ne fɛ, ne bɛna o di i ma; hali ni a kera ne ta jamana tarancɛ le ye.» ²⁴Sungurunin bɔra kɛnɛ ma ka taga a bamuso pininka ko: «Ne ka kan ka mun le daari?» A bamuso ka a jaabi ko: «Yuhana Batizerikebaga kunkolo.»

²⁵O yɔrɔnin bɛɛ sungurunin teliyara ka don masacɛ fɛ ka taga a fɔ a ye ko: «Ne b'a fɛ i ye Yuhana Batizerikebaga kunkolo bla minan dɔ kɔnɔ, k'a di ne ma yan sisan!» ²⁶O kuma ka masacɛ janasisi; nka a karira minke sungurunin ye jama bɛɛ ja na, a tun tɛ se ka ban sungurunin ta kuma ma tuun. ²⁷O yɔrɔnin bɛɛ a ka sorasi dɔ ci ko a ye taga Yuhana kunkolo tige ka na ni a ye. O cɛ tagara kasobon kɔnɔ ka taga Yuhana kunkolo tige, ²⁸k'a bla minan dɔ kɔnɔ ka na a di sungurunin ma. Sungurunin tagara a di a bamuso ma. ²⁹Yuhana ta karamɔgɔdenw ko o mɛn minke, o nana a su ta ka taga a don kaburu ra.

Yesu ka domuni di jama ma

(Matiyu 14.13–21; Luka 9.10–17; Yuhana 6.1–14)

³⁰Ayiwa, Yesu ta ciradenw kɔsegira minke, o nana lajɛn Yesu kɔrɔ. O ka ko minw bɛɛ kɛ, ani o ka mɔgɔw karan cogo min na, o ka o bɛɛ lakari Yesu ye. ³¹O tuma Yesu k'a fɔ o ye ko: «An ye bɔ yan, an ye taga an

^e6.15 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

danna kongo kɔɔ yɔɔ dɔ ra ka taga nɛnɛkiri dɔɔnin.» Yesu ka o fɔ, sabu mɔgɔw tun bɛ nana o fɛ caman; o bɛ taga o bɛ na tuma bɛɛ, hali domunikeyɔɔ yɛɛ tun tɛ sɔɔ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw fɛ.

³² O cogo ra, o donna kurun dɔ kɔɔ ji kan, ka taga yɔɔ dɔ ra kongo kɔɔ o danna. ³³ Mɔgɔ caman ka o tagatɔ ye kurun kɔɔ, k'a lɔn ko olugu lo. Mɔgɔw bɔra kɛɛfɛduguw bɛɛ ra ka bori ka taga kɔn o ja o yɔɔ ra yi.

³⁴ Yesu bɔra kurun kɔɔ minke, a ka jamaba ye; o hina donna a ra, sabu o tun bɛ o yɛɛ ma, i ko gbenbaga tɛ saga minw na. Yesu ka a damina ka o karan fen caman na. ³⁵ Ayiwa, i n'a fɔ wagati tun janfara, karamɔgɔdenw gbarara Yesu ra k'a fɔ a ye ko: «A flɛ, an bɛ kongo le kɔɔ yan, wagati fana janfara. ³⁶ Jama labla, o ye taga togodaw ra, ani kɛɛfɛduguw ra, ka taga domuni san.» ³⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Aw yɛɛ ye domuni di o ma!» Karamɔgɔdenw ko: «Hali ni an bɛ wari deniyef kɛmɛ flɛ buru san k'a di nin mɔgɔw ma, o bɛ se ka o bɔ wa?» ³⁸ Yesu ka o jininka ko: «Buru jori bɛ aw fɛ? Aw ye taga a flɛ.» O tagara, ka na a jaabi ko: «Burukun looru ni jegɛden flɛ.»

³⁹ Ayiwa, Yesu k'a fɔ a ta karamɔgɔdenw ye ko o ye mɔgɔw lasigi dugu ma binmisɛnw kan, jɛnkuru jɛnkuru. ⁴⁰ Mɔgɔw sigira mɔgɔ kɛmɛ kɛmɛ, ani mɔgɔ bilooru looru. ⁴¹ Yesu ka burukun looru ni jegɛden flɛ ta, ka a ja kɔɔta san fɛ ka baraka la Ala ye. O kɔ, a ka buru tigɛtigɛ k'a di a ta karamɔgɔdenw ma ko o ye a tarantaran jama ra. A ka jegɛden flɛ fana di, ko o ye a tarantaran mɔgɔw bɛɛ ra. ⁴² Mɔgɔ bɛɛ ka domuni kɛ fɔ ka fa! ⁴³ O kɔ, burukunkurunw ni jegɛ tɔ min tora, o ka segi tan ni flɛ fa ni o ye. ⁴⁴ Mɔgɔ minw tun ka o buruw domu, o tun ye cɛ waga looru.

Yesu tagamana ji kan

(Matiyu 14.22–23; Yuhana 6.15–21)

⁴⁵ O yɔɔɔnin bɛɛ, Yesu ka karamɔgɔdenw jagboya ko o ye kurun ta ka ba tige, ka bla ale ja, ka taga Betisayida dugu fan fɛ, sani ale yɛɛ ye jama labla. ⁴⁶ Yesu ka mɔgɔw labla minke, a tagara kuru kan ka taga Ala daari. ⁴⁷ Su kora ka karamɔgɔdenw to kurun kɔɔ ba cemance ra; o wagati ra Yesu kelenpe tun tora gbele kan. ⁴⁸ Yesu nana a ye ko karamɔgɔdenw segenin lo kɔsɛbɛ; o tun tɛ sera ka kurun lataga janaman ji kan, sabu fɔɔɔ tun bɛ o kumbenna. Su dugutarama wagati ra, Yesu tagamana ji kan ka taga o nɔ fɛ; a k'a kɛ i n'a fɔ a b'a fɛ ka tɛmɛ o ra. ⁴⁹ Karamɔgɔdenw ka a tagamatɔ ye ji kan minke, a kɛra o ja na i n'a fɔ su dɔ ja lo; o ka kɛ kule ci ye. ⁵⁰ Sabu o bɛɛ ja tun b'a ra, o bɛɛ ja tun tigera. O yɔɔɔnin bɛɛ Yesu kumana o fɛ, ko: «Aw ye aw hakiri sigi, ne lo! Aw kana siran!»

⁵¹ O kɔ, a donna o fɛ kurun kɔɔ; fɔɔɔ lɔra. O bɛɛ kabakoyara fɔ ka o kɔɔɔɔɔban, ⁵² sabu Yesu tun ka tagamasiyɛn min kɛ, ka buru caya, o tun ma o kɔɔ faamu; o hakiri belɛn tun datugunin lo.

Yesu ka banabagatɔw kɛnɛya Zenesareti mara ra

(Matiyu 14.34–36)

⁵³ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ka ba tige minke, o tagara se Zenesaretikaw ta mara ra; o ka kurun lɔ bada ra. ⁵⁴ O bɔra kurun kɔɔ minke, o yɔɔɔnin bɛɛ mɔgɔw ka Yesu lɔn. ⁵⁵ O borira ka taga yɔɔ bɛɛ ra, ka taga banabagatɔw ta o ta lananw kan ka na ni o ye a fɛ. Ni mɔgɔw tun k'a mɛn ko a bɛ yɔɔ o yɔɔ, o tun bɛ taga a kɔ. ⁵⁶ Ni Yesu tun sera yɔɔ o yɔɔ, duguba o, dugumisen o, walama togoda o, mɔgɔw tun bɛ na ni banabagatɔw ye ka na o la kɛnɛgbeyɔɔw ra, ka a daari ko a ye sabari k'a to o ye maga a ta derege dagbolo dama ra. Ni min o min tun magara a ra, o tun bɛ kɛnɛya.

Farisiw ni sariya karamɔgɔw ta landakow

(Matiyu 15.1–9)

7 ¹ Ayiwa, Farisiw ni Sariya karamɔgɔ* dɔw bɔra Zeruzalemu ka na lajɛn Yesu kɔɔ. ² O k'a kɔɔsi k'a ye ko a ta karamɔgɔden dɔw bɛ domuni kɛra ni o tɛgɛ saninyabari ye, o kɔɔ ye ko o ma a ko ka kɔɔ ni o ta landaw ye.

³ Sabu Farisiw ni Yahudiya tɔw si tun tɛ sɔn ka domuni kɛ ni o ma o boro flɛ lalaga k'a ko kɔsɛbɛ, ka kɔɔ ni o bɛmaw ta landaw ye. ⁴ O cogo ra, ni o tun bɔra lɔgɔfiyɛ ra, o tun bɛ na ko ka o yɛɛw saninya fɔlɔ ka kɔɔ ni landa ye, ka sɔɔ ka domuni kɛ. O dama tɛ, o tun bɛ landa kɔɔ caman wɛɛ kɛ i n'a fɔ jifiyew kori, ani bɔgɔdagaw, ani siranɛgedagaw.

⁵ O Farisiw ni sariya karamɔgɔw ka Yesu jininka ko: «Mun kɔsɔn i ta karamɔgɔdenw tɛ tagamana ka kɔɔ ni an bɛmaw ta landaw ye? Mun kɔsɔn o tɛgɛw saninyabari bɛ domuni kɛ?» ⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Aw flankafuw, cira Ezayi ka kuma min fɔ aw ta ko ra, o benna kɔsɛbɛ, i n'a fɔ a sebera cogo min na, ko:

«Nin mɔgɔw kɔni b'a fɔ o da ra le ko o bɛ ne bonya,
k'a sɔɔ o jusukun yɔɔ ka jan ne ra kɔsɛbɛ!

⁷ O bɛ ne batora gbansan le,

sabu o bɛ adamadenw ta landa sigininw le ta ka mɔgɔw karan o ra^g.» »

^f6.37 Wari deniyɛ: Yesu ta wagati ra deniyɛ kɛlɛn tun ye sɛnɛkɛbaga ta tɛrɛ kɛlɛn baara sara le ye.

^g7.7 Nin kuma fɔra Ezayi 29.13.

⁸ Yesu ko: «Aw be ban Ala ta cifoninw ma, ka tugu mɔɔw ta landaw le ko.»

⁹ A k'a fɔ o ye tuun ko: «Ka ban Ala ta cifoninw ma, ka to aw ta landaw kan, aw kɔni be se o ra kosebe!

¹⁰ Cira Musa k'a fɔ ko: «I fa ni i ba bonya;» ko: «Ni mɔɔ min ka kumajugu fɔ a face walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga^h.» ¹¹ Nka aw ka o kuma yeɛma k'a fɔ ko: «Ni mɔɔ k'a fɔ a face walama a bamuso ye ko: Ne tun b'a fe ka fen min di aw ma, o kera kɔɔbanⁱ ye, o kɔɔ ye ko ne ka o di Ala ma ka ban;» ¹² o tuma aw b'a to o tigi te foyi ke a face walama a bamuso ye tuun. ¹³ O cogo ra, aw be Ala ta Kuma ke fengbansan ye aw yere ta landaw kosɔn. Nka o dɔɔn te, aw be o kow jɔɔnna caman were ke.»

Fen minw be se ka mɔɔ lanɔɔ

(Matiyu 15.10–20)

¹⁴ O ko, Yesu ka jama wele tuun, k'a fɔ o ye ko: «Aw be ye aw toro malɔ ka nin faamu kosebe. ¹⁵ Fen si te yi min be don mɔɔ kɔɔbara ra, ni o be se ka o tigi lanɔɔ. Nka fen minw be bɔ mɔɔ jusukun na, o le be mɔɔ lanɔɔ. ¹⁶ [Ni mɔɔ min b'a fe ka o kow faamu, o ye jija ka o kumaw lamɛn de!]

¹⁷ Wagati min na Yesu bɔra jama kɔɔ ka taga so kɔɔ, a ta karamɔɔdenw ka a jininka o kuma kɔɔ ra. ¹⁸ A k'a fɔ o ye ko: «O tuma hakiri te aw fana fe wa? Aw m'a lɔn ko fen min be bɔ kene ma ka don mɔɔ kɔɔ, ko o te se ka mɔɔ lanɔɔ wa? ¹⁹ Sabu o fenw te don mɔɔ jusukun na, nka o be taga a kɔɔbara le ra; o ko fe o tigi be taga so ko, ka o fenw labɔ.» Yesu ka o fɔ, k'a yira ko domunifen be be se ka domu.

²⁰ A ko: «Fen min be bɔ mɔɔ jusukun na, o le be mɔɔ lanɔɔ. ²¹ Sabu miiriyajuguw be bɔ mɔɔ kɔɔ le, mɔɔ jusukun na; o le be mɔɔ bla jatɔya ra, ani sonyari, ani mɔɔfaga, ²² ani jɛneya, ani wasabariya, ani juguya, ani tɔɔri, ani jogojuguya, ani nangboya, ani tɔɔɔnri, ani yerebonya, ani hakirintanyakow. ²³ Nin kojuguw be be bɔ mɔɔ jusukun le ra; o le be mɔɔ lanɔɔ.»

Siya were muso min tun lara Yesu ra

(Matiyu 15.21–28)

²⁴ O ko, Yesu bɔra o yɔɔ ra, ka taga Tiri mara ra. A tagara don bon dɔ kɔɔ; a tun t'a fe mɔɔ si y'a lɔn ko a be o bon kɔɔ, nka a dogonin ma se ka to! ²⁵ Sabu muso dɔ tun be yi, jina tun be min denmuso ra. Ale ka Yesu ko men minke, a nana a yere firi Yesu sen kɔɔ. ²⁶ O muso tun ye siya were mɔɔ le ye; Gereki tun lo, a bɔra Siri, Fenisi mara ra. A ka Yesu daari ko a ye jina gben ka bɔ a denmuso ra. ²⁷ Nka Yesu k'a fɔ a ye ko: «A to denmisenw ye domuni ke ka fa fɔlɔ; sabu ka denmisenw ta domuni ta ka o firi wurudenninw kɔɔ, o man ji.» ²⁸ Muso ka a jaabi ko: «O ye can ye, Matigi, nka denmisenw domunikɔ, domuni murumuru minw be benben tabali jukɔɔ dugu ma, wurudenninw be o domu de!» ²⁹ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Muso, nin kuma kosɔn, i kɔsegi ka taga i ta so, jina bɔra i denmuso ra ka ban.» ³⁰ Muso tagara so. A donna bon kɔɔ minke, a k'a sɔɔ ko den lanin be lanan kan, jina bɔra a ra.

Yesu ka ce torogberen dɔ keneya

³¹ Ayiwa, Yesu bɔra Tiri mara ra ka teme Sidɔn dugu fe; a tagara teme Dekapoli mara ce ma ka na Galile ba fan fe. ³² A temɔ, o nana ni ce torogberen dɔ ye a fe; kuma fana tun ka gbelen a fe kosebe. O ka Yesu daari ko a ye sabari k'a boro la o ce kan ka a keneya. ³³ Yesu ka o ce mina ka taga ni a ye o danna ka a mabɔ jama ra. A ka a borokandenw don a torowow kɔɔ, ka a daji mun a nenden na. ³⁴ O ko, a ka a ja kɔɔta san fe ka nenekiriba ke, k'a fɔ ko: «Efata,» o kɔɔ ye ko: «Aw ye dayeɛ.»

³⁵ O yɔɔnin be a toro fla dayelera, a nenden fana lablara. A sera ka kuma ka ja. ³⁶ Yesu sekɔra ka na se mɔɔw kɔɔ minke, a k'a fɔ o ye k'a gbeleya ko o kana a to mɔɔ were ye o ko men. Nka a ka o fɔ minke, a kera i n'a fɔ a ka a serege le, sabu o tagara o ko fɔ yɔɔ be. ³⁷ O mɔɔw tun kɔɔnɔbanna fɔ ka teme. O tun b'a fɔra ko: «A be fen o fen ke, o be ka ji. A b'a to torogberenw be menni ke, ani bobow yere be kuma!»

Yesu ka domuni di mɔɔ waga naani ma

(Matiyu 15.32–39)

8 ¹ Lon dɔ, ra jamaba nana lajen Yesu kɔɔ tuun. A k'a ye ko domunifen te o boro minke, a k'a ta karamɔɔdenw wele k'a fɔ o ye ko: ² «Nin jama hina be ne ra de! Nin ye o tere saba ye ne kɔɔ yan, foyi te o boro k'a domu. ³ Ni ne ka o kɔngɔɔ bla ka taga, o baraka bena ban sira ce, sabu dɔw bɔra fɔ yɔɔjan.» ⁴ A ta karamɔɔdenw k'a jaabi ko: «An bena buru sɔɔ min kongokolon kɔɔ yan, janko nin mɔɔw ye domuni ke ka fa?» ⁵ Yesu ka o jininka ko: «Burukun jori le be aw fe yan?» O ko: «Burukun wolonfla.»

⁶ Yesu ko mɔɔw ye sigi dugu ma. O ko, a ka o burukun wolonfla ta ka baraka la Ala ye, ka o tigetige ka o di a ta karamɔɔdenw ma ko o ye a tarantaran jama ra; o k'a tarantaran jama ra. ⁷ Jegeden misen dama dama tun be o boro fana. Yesu ka baraka la Ala ye, k'a fɔ ko o ye o fana tarantaran jama ra. ⁸ Mɔɔw ka domuni ke fɔ ka fa. Burukunkurun ni jege tɔ min tora, o ka o ce ka segi wolonfla fa. ⁹ O jama tun be mɔɔ waga naani bɔ. O ko, Yesu ka o labla.

^h7.10 Nin kuma fɔra Bɔri 20.12 ani Sariya 5.16; Bɔri 21.17 ani Sarakalasebagaw 20.9.

ⁱ7.11 Kɔɔban: O ye Aramekan le ye.

¹⁰ O wɔrɔnin bɛɛ Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw donna kurun kɔnɔ ka taga Dalimanuta mara ra.

Farisiw ko Yesu ye tagamasiyen dɔ ke

(Matiyu 16.1–4)

¹¹ Ayiwa, Farisiw* nana ke sɔsɔri ke ye ni Yesu ye; o tun b'a fe k'a kɔrɔbɔ le. O ko Yesu ye tagamasiyen dɔ yira olugu ra min b'a yira ko a bɔra Ala ra. ¹² Yesu jusukun tɔwɔrɔnin ka nenekiriba ke k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn bi mɔɔwɔ bɛ tagamasiyen dɔ jini? Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko tagamasiyen si tena yira bi mɔɔwɔ ra.»

¹³ O kɔ, Yesu ka o to yi, ka don kurun kɔnɔ ka taga ba ja dɔ kan.

Farisiw ni Herodi ta burufunufen

(Matiyu 16.5–12)

¹⁴ Karamɔɔɔdenw tun jinana o ma buru ta; burukun kelenpe le tun bɛ o fe kurun kɔnɔ. ¹⁵ Yesu k'a fɔ o ye k'a gbeleya ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi Farisiw* ni Herodi ta burufunufen na de!» ¹⁶ Karamɔɔɔdenw ka ke a fɔ ye jɔɔɔn ye ko: «An ma buru ta minke, o kosɔn a bɛ nin kuma fɔra!»

¹⁷ Yesu ka o ta miiriya lɔn minke, a k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw b'a miirira ko aw ma buru ta minke, ko o kosɔn ne ka nin kuma fɔ? Hali bi hakiri te aw fe ka ne ta kow faamu wa? Aw jusukun belen datugunin lo wa? ¹⁸ Nadenw bɛ aw fe, aw te yeri ke wa? Torow bɛ aw fe, aw te menni ke wa? Aw hakiri te jigi fen na wa? ¹⁹ Wagati min na ne ka burukun looru tigetige k'a di aw ma ko aw ye a di mɔɔɔ waga looru ma, o domuni bannin kɔ, aw ka segi ja jori le sɔrɔ burukunkurun tɔ ra?» O ko: «Segi ja tan ni fla.» ²⁰ Yesu ko: «Wagati min ne ka burukun wolonfla tigetige ka o di mɔɔɔ waga naani ma, o kɔ fe aw ka segi ja jori le sɔrɔ burukunkurun na?» O ko: «Segi ja wolonfla.» ²¹ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Hali bi aw belen ma ne ta kuma faamu wa?»

Yesu ka fiyentɔɔɔ dɔ keneya

²² O kɔ, Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw tagara Betisayida; o sera yi minke, mɔɔɔ dɔw nana ni fiyentɔɔɔ dɔ ye Yesu fe k'a daari ko a ye sabari k'a boro la a kan k'a keneya. ²³ Yesu ka fiyentɔɔɔ mina a boro ma ka taga ni a ye dugu kɔ fe, ka daji mun a nadenw na, ka a boro la a kan, ka a jininka ko: «I bɛ fen dɔ yera sisan wa?»

²⁴ Cɛ ka a ja yeɛ ka fleri ke; a ko: «Ne ja bɛ mɔɔɔwɔ ra, nka o bɛ i n'a fɔ yiriw, o bɛ tagamana.»

²⁵ Yesu ka a boro la a ja kan tuun. O kɔ fiyentɔɔɔ ka a ja yeɛ ka fleri ke minke, a keneyara; a ka fen bɛɛ ye ka ja. ²⁶ Ayiwa, Yesu k'a fɔ a ye ko a ye kɔsegi ka taga a ta somɔɔwɔ fe, nka a kana temɛ dugu kɔnɔ.

Piyeri ko Yesu le ye Kisibaga ye

(Matiyu 16.13–20; Luka 9.18–21)

²⁷ Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw tun bɛ tagara Sezare Filipi kerɛfeduguw ra; o tagatɔ Yesu ka o jininka ko: «Mɔɔɔwɔ bɛ ne jatera jɔntigi le ye de?» ²⁸ Karamɔɔɔdenw ko: «Dɔw ko i ye Yuhana Batizerikebaga ye; dɔw ko i ye cira Iliya^j ye, dɔw ko i ye cira dɔ werɛ le ye.» ²⁹ Yesu ka o jininka ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra, ne ye jɔntigi le ye?» Piyeri ka a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min janawoloma.» ³⁰ Yesu k'a fɔ o ye k'a gbeleya kosebe ko o kana ale ta ko fɔ mɔɔɔ si ye.

Yesu ta saya ni a kunuko

(Matiyu 16.21–28; Luka 9.22–27)

³¹ O kɔ, Yesu ka ke a ta karamɔɔɔdenw karan ye k'a fɔ o ye ko Min kera Adamaden ye*, ko jagboya lo ko o ye tɔwɔrɔ kosebe; cɛkɔrɔbaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔɔwɔ* bɛna ban a ra, ka a mina ka a faga. Nka tere saba temenin kɔ, a bɛna kunu. ³² Yesu tun ka o kow fɔ o ja na k'a gbɛya. Piyeri ka Yesu wele ka taga kere fe, ka Yesu mafiyenya, ko a man kan ka o kuma fɔ. ³³ Nka Yesu yeɛmana ka a ta karamɔɔɔdenw fle, ka Piyeri mafiyenya, k'a fɔ a ye ko: «Bɔ ne kɔ, ele setanamɔɔɔ! Sabu Ala sago ye min ye, ele te miiri o ra de, fɔ adamadenw sago.»

Mɔɔɔ bɛ tugu Yesu kɔ cogo min

³⁴ O kɔ, Yesu k'a ta karamɔɔɔdenw ni jama wele k'a fɔ o ye ko: «Ni mɔɔɔ min b'a fe ka tugu ne nɔ fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta ka tugu ne kɔ. ³⁵ Sabu ni mɔɔɔ o mɔɔɔ b'a fe k'a nin kisi, o tigi bɛna bɔnɔ a nin na; nka ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka bɔnɔ a nin na ne kosɔn, ani Kibaro Diman* kosɔn, o tigi bɛna a nin kisi. ³⁶ Ni mɔɔɔ ka dunɔɔra bɛɛ sɔrɔ ka taga bɔnɔ a nin na lahara, dunɔɔrasɔrɔ ka mun le ja o tigi ye? ³⁷ Mɔɔɔ bɛ se ka mun le di min bɛ se ka ke a nin kunmabɔsara ye? ³⁸ O le kosɔn ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka maroya ka ne ni ne ta kuma ko fɔ bi mɔɔɔ terenbariw, ani Alapasiranbariw ja na, Min kera Adamaden ye*, ni o nana don a Fa Ala ta nɔwɔ ra ni meleke saninmanw ye, ale fana bɛna maroya k'a fɔ ko o tigi ye ale ta ye.»

9 ¹ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko minw lɔnin bɛ yan bi, o dɔw tena sa fiyewu, fɔ o ye Ala ta Masaya* natɔ ye ni sebagaya ye.»

Yesu n̄w̄r̄o yirara karam̄ḡodenw na

(Matiyu 17.1–13; Luka 9.28–36)

² Ayiwa, tere w̄w̄r̄o temenin k̄o, Yesu ka Piyeri ni Yakuba ni Yuhana wele ka taga ni o ye kuru jamijan d̄o kan o danna. Ka o to o ȳr̄o ra, Yesu cogoya yelem̄ana o ja na. ³ A ta faniw barara ka gb̄e f̄o ka manamana. A tun gb̄era cogo min na, fanikobaga si t̄e dugukolo kan min b̄e se ka fani ko k'a gb̄e o cogo ra. ⁴ O k̄o, karam̄ḡoden saba ka cira Iliya^k ni cira Musa ye, o b̄e kumana ni Yesu ye. ⁵ Piyeri k'a f̄o Yesu ye ko: «An karam̄ḡo, an nana yan minke, o jana d̄e! A to an ye fanibon saba l̄o: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.»

⁶ Piyeri k̄oni tun ka o kuma f̄o a yere kun fe le, sabu siranya tun b̄e o m̄ḡo saba b̄e ra. ⁷ Ayiwa, sankaba d̄o jigira ka na o datugu; kumakan d̄o b̄ora sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; aw y'a lam̄en!» ⁸ O ȳr̄onin b̄e karam̄ḡodenw ka fleri ke o lamini b̄e ra; nka o ma m̄ḡo si ye tuun, ni Yesu kelen t̄e.

⁹ Ayiwa, ka o jigit̄o to ka b̄o kuru kan, Yesu k'a f̄o o ye k'a gb̄eleya ko o ka ko min ye, o kana o f̄o m̄ḡo si ye f̄ol̄o, f̄o Min kera Adamaden ye*, o ye kunu ka b̄o saya ra f̄ol̄o. ¹⁰ Karam̄ḡodenw ka o kuma mara o yerew k̄on̄o, nka o tun b̄e j̄oḡon pininkara ko: «A tun b'a f̄ora ko: «ka kunu ka b̄o saya ra,» o k̄or̄o ye mun ye?»

¹¹ Ayiwa, karam̄ḡodenw ka Yesu jininka ko: «Mun kos̄on sariya karam̄ḡow* b'a f̄ora ko: «Cira Iliya le ka kan ka k̄on ka na f̄ol̄o?» » ¹² Yesu ka o jaabi ko: «Can lo, cira Iliya b̄ena na f̄ol̄o ka na fen b̄e lab̄en; nka mun na a sebera Ala ta Kuma ra ko: «Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka t̄w̄r̄o koseb̄e, ani ko m̄ḡow b̄ena a mafiyenya?» ¹³ O b̄e n'a ta, ne b'a f̄o aw ye ko cira Iliya nana ka ban, nka o ka a ke o sago ye, i n'a f̄o a sebera cogo min na a ta ko ra Kitabu k̄on̄o^l.»

Yesu ka den jinat̄o d̄o keneya

(Matiyu 17.14–21; Luka 9.37–42)

¹⁴ Ayiwa, Yesu ni o karam̄ḡoden saba nana se karam̄ḡoden t̄ow k̄or̄o minke, o k'a ye ko jamaba d̄o ka o lamini; sariya karam̄ḡo* d̄ow b̄e s̄os̄ori kera ni o ye. ¹⁵ M̄ḡow ka Yesu ye minke, a barara o b̄e ra koseb̄e. O borira ka taga Yesu fe ka taga a fo. ¹⁶ Yesu ka karam̄ḡodenw jininka ko: «Aw ni olugu b̄e j̄oḡon s̄os̄ora mun le ra?»

¹⁷ Ayiwa, o jama ra m̄ḡo d̄o ka Yesu jaabi k'a f̄o a ye ko: «An karam̄ḡo, ne nana ni ne dence ye i fe; jina d̄o le b'a ra, o le ka a ke bobo ye. ¹⁸ Ni o jina wurira a fe ȳr̄o o ȳr̄o, a b'a firi dugu ma; den b̄e dakanga b̄o, a b̄e a jin jimi ka ja. Ne ka i ta karam̄ḡodenw daari ko o ye jina gb̄en, nka o ma se.» ¹⁹ Yesu ko: «Aw m̄ḡo lanabariw, ne b̄ena to ni aw ye f̄o tuma juman? Ne b̄ena aw ta kow s̄onmina f̄o ka taga se wagati juman le? Aw ye na ni den ye ne fe yan.» O nana ni den ye.

²⁰ Jina ka Yesu ye minke, o ȳr̄onin b̄e a ka den yuguyugu ni fanga ye. Den b̄ena dugu ma ka kolonkolon, ka kanga b̄o a da ra. ²¹ Yesu ka den face jininka ko: «A k'a s̄or̄o kabini wagati juman?» A face ko: «Kabini a denmisenman.» ²² Tuma caman jina b'a firi tasuma ra, walama ji ra, janko ka a faga. Ni i b̄e se ka fen d̄o ke, makari an na ka an dem̄e. ²³ Yesu k'a f̄o a ye ko: «Mun kos̄on i k'a f̄o ko: «Ni i b̄e se ka fen d̄o ke? M̄ḡo min b̄e la ne ra, fen b̄e b̄e se ka ke o tigi ye.» ²⁴ O ȳr̄onin b̄e den face perenna ko: «Ne lara i ra, nka ne ta lanaya ka d̄oḡo, d̄o fara ne ta lanaya kan!»

²⁵ Yesu ka o m̄ḡow girint̄o ye ka na minke, a jamana jina kunna k'a f̄o a ye ko: «Jina, ele min b̄e m̄ḡo ke bobo ni torogberen ye, ne b'a f̄o i ye ko i ye b̄o nin den na, i kana don a ra tuun fiyewu!» ²⁶ Ayiwa, o jina ka kule ci ka den yuguyugu ni fanga ye ka b̄o a ra; den kera i ko su. M̄ḡo minw tun b̄e yi, o caman ko: «Den sara.» ²⁷ Nka Yesu k'a mina a boro ma ka a lawuri. Den wurira ka l̄o.

²⁸ Yesu donna bon k̄on̄o minke, a ta karam̄ḡodenw ka a jininka o danna, o ko: «Mun kos̄on anw ma se ka nin jina gb̄en?» ²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Nin jina j̄oḡon k̄oni, foyi t̄e se ka ale lab̄o ni Aladaari t̄e.»

Yesu b̄e a ta saya ni a kunuko f̄o tuun

(Matiyu 17.22–23; Luka 9.43–45)

³⁰ Yesu ni a ta karam̄ḡodenw b̄ora o ȳr̄o ra ka Galile mara c̄etige. Yesu tun t'a fe m̄ḡow ye ale ȳr̄o l̄on. ³¹ Sabu a tun b̄e a ta karam̄ḡodenw karanna k'a f̄o o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, o b̄ena o mina k'a don m̄ḡow boro; o b̄ena a faga, nka a saya tere sabanan a b̄ena kunu.» ³² Karam̄ḡodenw tun ma o kuma k̄or̄o l̄on, nka o fana tun b̄e siranna, k'a jininka.

M̄ḡo min ye j̄am̄ḡo ye Ala fe

(Matiyu 18.1–5; Luka 9.46–48)

³³ Ayiwa, Yesu ni a ta karam̄ḡodenw sera Kaperinahumu. O donna bon k̄on̄o wagati min na, a ka o jininka; a ko: «Aw tun b̄e mun kuma le f̄ora sira ra?» ³⁴ O jera, sabu o tun b̄e j̄oḡon s̄os̄ora sira ra ko j̄ontigi le ye olugu ra j̄am̄ḡo ye. ³⁵ Ayiwa, Yesu sigira; a k'a ta karam̄ḡoden tan ni fla wele k'a f̄o o ye ko: «Ni m̄ḡo

^{k9.4} Iliya: D̄ow b'a f̄o a ma ko Eli.

^{l9.13} Cira tun ka min f̄o cira Iliya nako ra (Malaki 4.5), Yuhana Batizerikebaga nana minke, o kuma kera can ye.

dɔ b'a fe ka ke namɔɔ ye, o tigi ka kan ka ke bee ra kɔmɔɔ ye, ani ka a yere ke tɔw bee ta baaraden ye.»³⁶ O kɔ, a ka denfitini dɔ ta, ka na a lɔ o ce ra; a k'a boro melege o den ma, k'a fɔ o ye ko:³⁷ «Ni mɔɔ o mɔɔ ka nin denfitini jɔɔn dɔ mina ka ja ne tɔɔ kosɔn, o tigi ka ne yere le mina ka ja. Ni mɔɔ o mɔɔ fana ka ne mina ka ja, o tigi ma ne le mina ka ja, nka min ka ne ci, a ka o le mina ka ja.»

An juguw ani an jinw

(Luka 9.49–50)

³⁸Yuhana ko Yesu ma ko: «An karamɔɔ, an ka ce dɔ ye a be jinaw gbenna ka bɔ mɔɔw ra i tɔɔ baraka ra, k'a sɔɔ a te ni an ye; an ka a bari o ra, sabu a te ni an ye.»

³⁹Yesu ko: «Aw kana a bari o ra, sabu mɔɔ si te se ka kabako ke ne tɔɔ baraka ra, ka seko o yɔɔnin bee ra ka kumajugu fɔ ne ma. ⁴⁰Sabu mɔɔ min te an jugu ye, o tigi ye an jin le ye. ⁴¹Ni mɔɔ o mɔɔ ka jifiye ja kelen minji di aw ma ne tɔɔ kosɔn, ko sabu aw ye Kirisita* taw ye, can ra ne b'a fɔ aw ye ko o tigi tena fɔn o baraji ra fiyewu.»

Fen minw be mɔɔ bla jurumun na

(Matiyu 18.6–9; Luka 17.1–2)

⁴²Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Nin denfitini minw lanin be ne ra ka ban, sani mɔɔ dɔ ye ke sababu ye ka o ra kelen kunnacen ka bɔ lanaya ra, a ka fisa o ye wugu belebebeba dɔ le dulon o tigi kan na ka a firi kɔɔji ra.

⁴³«Ni i boro kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka bɔ yi; sabu ka taga don ni i boro kelen ye janamanya ra, o ka fisa i ma, sani i boroflatigi ye taga don jahanama ra, o yɔɔ min tasuma te faga ka ye. ⁴⁴[Tumu minw be mɔɔ sogo domu o yɔɔ ra, o te faga ka ye, a tasuma fana te faga.] ⁴⁵Ni i sen kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka bɔ yi; sabu ka taga don ni i sen kelen ye janamanya ra, o ka fisa i ma, sani i senflatigi ye taga firi jahanama kɔɔ yi. ⁴⁶[Tumu minw be mɔɔ sogo domu o yɔɔ ra, o te faga ka ye, a tasuma fana te faga.] ⁴⁷Ni i paden kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wɔɔbi ka bɔ yi; sabu ka taga don ni i paden kelen ye janamanya ra, o ka fisa i ma, sani i padenflatigi ye taga firi jahanama ra. ⁴⁸Tumu minw be mɔɔ sogo domu o yɔɔ ra, o te faga ka ye, a tasuma fana te faga. ⁴⁹Sabu mɔɔ bee bena saninya tasuma fe, i n'a fɔ saraka tun be saninya cogo min na ni kɔɔ ye.

⁵⁰«Kɔɔ kɔni ye fenɔuman ye, nka ni kɔɔ timiya bɔra a ra, mun le be se ka a latimiya tuun? Aw ye kɔɔ ke aw yere ra. Aw y'a to hera ye ke aw ni jɔɔn ce.»

Yesu be taga Zude mara ra

(Matiyu 19.1–12; Luka 16.18)

10¹Yesu bɔra o yɔɔ ra, ka taga Zude mara yɔɔ dɔ ra, min be Zuriden ba kɔ fe. O yɔɔ ra jamaba nana lajen a kɔɔ tuun. A ka ke o karan ye i n'a fɔ a tun be deri k'a ke cogo min na.

Yesu ko furu man kan ka sa

²Farisi* dɔw gbarara Yesu ra ka a jininka; o tun b'a fe k'a kɔɔɔ le. O ko: «Yala ka kapa ni sariya* ye, ce be se ka a muso bla wa?» ³Yesu ka o jaabi ni jininkari dɔ ye, ko: «Cira Musa ka mun le sebe o ko ra?» ⁴O k'a fɔ a ye ko: «Cira Musa ko ce be se ka furusasebe di a muso ma ka a bla^m.»

⁵Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta jusukungbeleya le kosɔn Musa ka o sariya sebe aw ye. ⁶Ni o te, dunuɔa danwagati ra Ala ka ce ni muso le dan. ⁷O le kosɔn ce be bɔ a face ni a bamuso kɔɔ ka nɔɔ a muso ra. ⁸O fla be jen ka ke mɔɔ kelen yeⁿ. O te jate mɔɔ fla ye tuun; o be jen ka ke mɔɔ kelen ye. ⁹O le kosɔn Ala ka min jen ka a ke kelen ye, mɔɔ si kana o faran ka bɔ jɔɔn na.»

¹⁰Yesu ni a ta karamɔɔdenw nana don bon kɔɔ wagati min na, karamɔɔdenw ka Yesu jininka o kow ra. ¹¹Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ni ce o ce ka a muso bla ka muso were furu, o ce ka jeneya le ke, a k'a muso fɔɔ janfa. ¹²Ni muso min fana bɔra a ce fe ka taga sigi ce were kun, o muso ka jeneya le ke.»

Yesu ka dugawu ke denmisenw ye

(Matiyu 19.13–15; Luka 18.15–17)

¹³Ayiwa, mɔɔ dɔw nana ni denmisen dɔw ye Yesu fe, janko a ye maga o ra; nka karamɔɔdenw ka o mɔɔw mafiyenya. ¹⁴Yesu ka o ye minke, o ma diya a ye. A k'a fɔ karamɔɔdenw ye ko: «Aw y'a to denmisenw ye na ne fe, aw kana o bari; sabu mɔɔ minw be i ko denmisenw, Ala ta Masaya* ye olugu le ta ye. ¹⁵Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔɔ o mɔɔ ma sɔn Ala ta Masaya* ma i ko denfitini, o tigi tena don a ra fiyewu.» ¹⁶O kɔ, a ka denmisenw ta ka a boro mini o ma, k'a boro la o kan, ka dugawu ke o ye.

^m10.4 Nin kuma fɔra Sariya 24.1.

ⁿ10.8 Nin kuma fɔra Damina 1.27 ani 2.24.

Ce naforotigi ta ko

(Matiyu 19.16–30; Luka 18.18–30)

¹⁷ Ayiwa, Yesu ka sira ta minke, ce da borira ka na a kinbiri gban a karo k'a jininka ko: «An karamogonuman, ne ka kan ka mun le ke, janko ne ye janamanya banbari saro?» ¹⁸ Yesu k'a fo a ye ko: «Mun na i ko ne ma ko: «Karamogonuman?» Magonuman si te yi, ni Ala kelenpe te. ¹⁹ Ayiwa, i ka Ala ta sariyaw* lon, ko: «I kana mago faga; i kana jeneya ke; i kana sonyari ke; i kana faninya fo k'a la i magogon na; i kana mago taro, i fa ni i ba bonya^o.» ²⁰ Ce ka Yesu jaabi ko: «An karamago, ne ka o sariyaw bee sira tagama kabini ne denmisenman.» ²¹ Yesu k'a fe, a ko diyara Yesu ye; a ko a ma ko: «Fen kelen belen le ka i jen. Taga i borofenw bee fiyeere ka o wari tarantaran fagantanw na; ni o kera, naforoba bena ke i fe arijana ra. O ko, i be na tugu ne ko.» ²² O kuma ka o ce na kumu kosebe; a janasisinin wurira ka taga, sabu naforoba tun b'a fe.

²³ Yesu ka a na munu ka magow fe, k'a fo a ta karamogodenw ye ko: «Naforo be mago minw fe, olugu don ka gbelen Ala ta Masaya* ra de!» ²⁴ O kuma ka karamogodenw kononban. Nka Yesu kosegira a kan k'a fo o ye tuun ko: «Denmisenw, Ala ta Masaya don ka gbelen de! ²⁵ Nogome don ka di miseniwo fe ka teme naforotigi don kan Ala ta Masaya ra.» ²⁶ Karamogodenw kabakoyara tuun fo k'a dama teme; o ka ke a fo ye jagon ye ko: «O tuma jon le bena kisi sa?» ²⁷ Yesu ka o fe, k'a fo o ye ko: «Magow fe o te se ka ke, nka Ala fe a be se ka ke; sabu foyi si te Ala kana.»

²⁸ O tuma, Piyeri k'a fo Yesu ye ko: «Anw do? Anw jenna fen bee ko ka tugu i no fe!» ²⁹ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko ni mago o mago ka jen a ta bon ko, walama a balemacew ko, walama a balemamusow ko, walama a bamuso ko, walama a face ko, walama a ta denw ko, walama a ta forow ko, ne tugo koson, ani Kibaro Diman* koson, ³⁰ sigiya t'a ra, o tigi bena o fenw bee jagon keme keme saro nin dununa ra yan. A bena sow saro, ka dogow ni karow saro, ka bamusow saro, ka denw saro, ka forow saro; nka a bena taro fana saro. O bee ko fe a bena taga janamanya banbari fana saro sini. ³¹ Nka nafemago caman bena ke kafemagow ye, kafemago caman bena ke nafemagow ye fana.»

Yesu ka a ta saya ni a kunuko fo tuun

(Matiyu 20.17–19; Luka 18.31–34)

³² Yesu ni a nafemagow tun be sira kan ka taga Zeruzalemu; Yesu tun be na fe. Jatige tun be karamogodenw na, mago minw tun be o ko, olugu fana tun be siranna. Yesu ka a ta karamogoden tan ni fla wele ka o gbara a yere karo tuun; ko minw ka kan ka a saro, a ka ke o kow fo ye o ye. ³³ A ko: «An tagato fe Zeruzalemu. Min kera Adamaden ye*, o bena don sarakalasebagaw* kuntigiw boro, ani sariya karamagow*. O bena kiti tige a kan ko a ka kan ka faga. O bena a don siya were magow* boro. ³⁴ Olugu bena a logobo, ka daji tu a kan, k'a bugo ni gbeje ye, ka saro k'a faga; nka a saya tere sabanan na, a bena kunu.»

Karamogoden fla ka Yesu daari

(Matiyu 20.20–28)

³⁵ Ayiwa, Zebede dence fla, Yakuba ni Yuhana, olugu gbarara Yesu ra k'a fo a ye ko: «An karamago, an bena fen min daari i fe, i ye o ke an ye.» ³⁶ Yesu k'a fo o ye ko: «Aw b'a fe ne ye mun le ke aw ye?» ³⁷ O ka Yesu jaabi ko: «Ni i nana ke i ta masaya naroman na tuma min na, i y'a to an mago fla ra kelen ye sigi i kininboroyanfan na, kelen ye sigi i numanboroyanfan na.» ³⁸ Nka Yesu ka o jaabi ko: «Aw be fen min daarira, aw yere ma o lon. Ne bena taro cogoya min na, aw be se ka taro o cogo ra wa? Walama ne bena batize ni taro ye cogo min na, aw be se ka batize o cogo ra wa?» ³⁹ O ka a jaabi ko: «Onhon, an be se.» Yesu k'a fo o ye ko: «Can lo, ne bena taro cogo min na, aw bena taro o cogo ra; ne bena batize cogo min na, aw bena batize o cogo ra. ⁴⁰ Nka ka sigi ne kininboroyanfan fe, walama ka sigi ne numanboroyanfan fe, o dibaga te ne ye. Ala ka o sigiyarow laben mago minw ye, a bena di olugu le ma.»

⁴¹ Karamogoden to tan ka o kuma men minke, olugu dimina Yakuba ni Yuhana karo. ⁴² O ra, Yesu ka o wele k'a fo o ye ko: «Aw k'a lon ko minw be jate i ko siya were magow ta kuntigiw, olugu be o siyaw mara jagboya ra; jamana magobabaw fana be o ta fanga digi mago to kan. ⁴³ Nka a man kan ka ke ten aw ce ra. Min b'a fe ka ke magoba ye aw ra, o tigi ka kan ka ke to ta baarden le ye. ⁴⁴ Min b'a fe ka ke aw ra namago ye, o tigi ka kan ka ke to bee ta jon ye. ⁴⁵ Sabu Min kera Adamaden ye*, ale yere ma na janko magow ye baara ke a ye, nka a nana ka na baara ke magow ye le, ani ka a yere nin di, ka ke mago caman kunmabosara ye.»

Yesu ka fiyentoe da na ye

(Matiyu 20.29–34; Luka 18.35–43)

⁴⁶ Ayiwa, o sera Zeriko. Yesu ni a ta karamogodenw, ani jama caman tun be bora dugu kon minke, o y'a saro fiyentoe da tun siginin be sirada ra, a be daariri kera; a tugo ye ko Baritime, Time dence lo. ⁴⁷ A k'a men minke ko Yesu Nazaretika le be temena, a perenna ka a wele ko: «Yesu, Dawuda Mamaden*, sabari ka na ne

^o10.19 Nin kuma fara Bari 20.12–16; Sariya 5.16–20.

ma.»⁴⁸ Mɔgɔ caman sɔngɔra a ra ko a ye je. Nka a ka dɔ le fara a perɛnkan kan ko: «Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma.»

⁴⁹ Yesu lɔra, k'a fɔ ko o ye a wele ka na. O tagara fiyentɔcɛ wele, k'a fɔ a ye ko: «I hakiri sigi! I wuri, Yesu be i welera.»

⁵⁰ A k'a ta deregeba firi dugu ma, ka pan ka wuri, ka na Yesu fe. ⁵¹ Yesu ka a jininka ko: «I b'a fe ne ye mun le ke i ye?» A ko: «An karamɔgɔ, ne b'a fe ka yeri ke le tuun.» ⁵² Yesu k'a fɔ a ye ko: «Taga! I ta lanaya ka i kenɛya!» O yɔrɔnin kelen bɛɛ, a padenw yelera, a tugura Yesu ko.

Yesu donna Zeruzalemu

(Matiyu 21.1–11; Luka 19.28–40; Yuhana 12.12–19)

11 ¹ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw surunyara Zeruzalemu na tuma min na, ani Betifaze, ani Betani, ka o to Oliviyesunw kuru kɛɛ fe, Yesu ka a ta karamɔgɔden fla ci. ² A k'a fɔ o ye ko: «Dugu min fle an ja fe, aw ye taga yi; ni aw sera yi dɔrɔn, aw bɛna faliden dɔ sirinin ye, mɔgɔ ma yelen min kan fɔlɔ. Aw y'a foni ka na ni a ye yan. ³ Ni mɔgɔ dɔ ka aw jininka ko: «Mun kosɔn aw be nin kɛra?» Aw ye o tigi jaabi ko: «An Matigi le mako b'a ra; a ko a bɛna a kɔsegi aw ma sisan.» »

⁴ Karamɔgɔdenw tagara minke, o tagara a sɔrɔ ko faliden sirinin be bon dɔ da ra sira kɛɛ fe. O k'a foni. ⁵ Mɔgɔ minw tun be o yɔrɔ ra, olugu dɔw ko karamɔgɔdenw ma ko: «Aw be mun le kɛra tan? Mun kosɔn aw be nin faliden fonina?»

⁶ Karamɔgɔdenw ka o jaabi i ko Yesu tun k'a fɔ o ye cogo min na. O ka faliden to o boro. ⁷ Karamɔgɔdenw nana ni fali ye Yesu fe; o ka o ta derege dɔw la fali kɔ ra, Yesu yelenna ka sigi a kan. ⁸ Mɔgɔ caman ka o ta deregebaw lala sira kan Yesu ja; dɔw ka yiriboromisɛn dɔw tigetige bin kɔnɔ, ka na o lala sira kan. ⁹ Mɔgɔ minw tun be Yesu ja fe, ani minw tun be a kɔ fe, o bɛɛ tun be perenna ko:

«Hozana*, an ye Ala tando.

Min be nana Matigi tɔgɔ ra, dugawu ye ke o ye.

¹⁰ Masaya min be nana, Ala ye baraka don o masaya ra.

An bɛmace Dawuda ta masaya lo.

Nɔɔrɔ ye la Ala tɔgɔ kan sanfeyɔrɔw bɛɛ ra!¹¹»

¹¹ O sera Zeruzalemu minke, Yesu tagara don Alabatosoba kɔnɔ. A ka fenw bɛɛ flefle minke, a bɔra ka taga Betani, ani a ta karamɔgɔden tan ni fla, sabu su tun be jini ka ko.

Yesu ka torosun danga

(Matiyu 21.18–19)

¹² O lon dugusagbe o bɔtɔ Betani, kɔngɔ ka Yesu mina. ¹³ A ka torosun dɔ ye yɔrɔjan; flaburu tun b'a ra. A gbarara a ra ka a fle ni a bɛna den sɔrɔ a ra. Nka a sera a kɔrɔ tuma min na, a ma foyi sɔrɔ a ra ni flaburu dɔrɔn tɛ, sabu a dentuma tun ma se ban. ¹⁴ A ko o torosun ma ko: «Mɔgɔ si tɛna den sɔrɔ ele ra ka a domu tuun.» A ta karamɔgɔdenw ka o kuma mɛn.

Yesu ka jagokɛbagaw gbenna

(Matiyu 21.12–17; Luka 19.45–48; Yuhana 2.13–22)

¹⁵ O sera Zeruzalemu minke, Yesu donna Alabatosoba lu kɔnɔ. Fiyerekebagaw ani sannikebaga^q minw tun be Alabatosoba lu kɔnɔ, a ka olugu bɛɛ gben ka bɔ; a ka warifalenbagaw ta tabaliw jɔnɔjɔnɔ ka ben, ani tunganifiyeerebagaw ta siginanw. ¹⁶ A ma sɔn mɔgɔ si ye don ni fiyeerefɛn ye Alabatosoba kɔnɔ tuun. ¹⁷ O kɔ, a ka o karan k'a fɔ ko: «A sebera Ala ta Kuma ra ko: «Ne ta bon bɛna wele le ko siyaw bɛɛ ta Aladaariyɔrɔ.» Nka aw kɔni ka a yelema ka a ke sonw dogoyɔrɔ le ye^r.»

¹⁸ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* ka o kow mɛn minke, o ka ke Yesu fagasababu jini ye; o tun be siranna a ja sabu a ta karan tun ka mɔgɔ bɛɛ kun mina.

¹⁹ Wulada sera minke, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔra dugu kɔnɔ.

Lanaya ni Aladaari ni yafari

(Matiyu 21.20–22)

²⁰ O dugusagbe sɔgɔmada jooa fe, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tɛmɛtɔ sira kan, karamɔgɔdenw ka o torosun ye, a jara fɔ ka se a lilinw ma. ²¹ Piyeri hakiri jigira Yesu ta kuma fɔnin na. A ko Yesu ma ko: «An karamɔgɔ, a fle, i ka torosun min danga kunu, a jara.»

²² Yesu k'a fɔ a ta karamɔgɔdenw ye ko: «Aw ye la Ala ra.» ²³ A ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgɔ min k'a fɔ nin kuru ye ko a ye bɔ a nɔ ra ka taga ben kɔgɔji ra, ni o tigi ma sigiya a jusukun na fiyewu, ni a lara a

^p11.10 Nin kuma fɔra Zaburu 118.25,26.

^q11.15 O mɔgɔw tun be beganw fiyeere sarakabɔbagaw le ma, walama ka wari falɛn o ye.

^r11.17 Nin kuma fɔra Ezayi 56.7 ani Yereimi 7.11.

ra ko ale ka min fɔ ko Ala bena o ke, o ko bena ke o tigi ye. ²⁴ O le kosɔn ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ka Ala daari fen o fen na, aw ye la a ra ko aw ka o sɔrɔ ka ban; ni o kera, Ala bena o fen di aw ma.

²⁵ «Nka ni aw wurira ka lɔ wagati min na ko aw be Ala daari, ni aw hakiri jigira a ra ko mɔgɔ dɔ ka aw hake ta, aw ye yafa o tigi ma, janko aw Fa Ala min be sankolo ra, o ye aw ta hakekow yafa aw ma fana.

²⁶ [Sabu ni aw te yafa jɔgɔn ma, aw Fa Ala min be sankolo ra, o tena yafa aw fana ma aw ta hake kow ra.]»

Yesu ta fanga sɔrɔjɔrɔ

(Matiyu 21.23–27; Luka 20.1–8)

²⁷ Ayiwa, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tagara Zeruzalemu tuun. Ka Yesu yaalayaalatɔ Alabatosoba kɔnɔ, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw*, ani cekɔrɔɔbaw nana a fe. ²⁸ O ka a jininka ko: «I be nin kow kera fanga juman le sababu ra, ani jɔn le fana ka o fanga di i ma.»

²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Ne bena aw jininka fen kelenpe ra, aw ye ne jaabi o ra; ni o kera, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana bena o fɔ aw ye. ³⁰ Ne ko: jɔn le tun ka Yuhana Batizerikebaga ci ka na mɔgɔw batize? Ala wa, walama mɔgɔw? Aw ye ne jaabi o ra.» ³¹ O ka ke a fɔ ye jɔgɔn ye ko: «Ni an ko: «Ala lo», a bena a fɔ ko: «O tuma mun kosɔn aw ma la a ra?» ³² Nka ni an fana k'a fɔ ko: «Mɔgɔw lo», o tuma...» O tun be siranna jama ja, sabu mɔgɔw be tun be Yuhana jatera ko Ala ta cira dɔ lo can ra. ³³ O kosɔn o ka Yesu jaabi ko olugu m'a lɔn. Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tena o fɔ aw ye.»

Baaradenjuguw ta ko

(Matiyu 21.33–46; Luka 20.9–19)

12 ¹ Ayiwa, o kɔ, Yesu ka talen dɔw fɔ mɔgɔw ye. A ko: «Ce dɔ le tun ka rezenforo sene, ka a lamini ni sansan ye, ka rezencongɔjɔrɔ dɔ sozi fara ra, ka gbata dɔ lɔ foro kɔrɔsibagaw ye. O kɔ, a ka o foro karifa baarden dɔw ma ka taga tagama ra. ² Rezen bɔwagati nana se tuma min na, a ka a ta baarden dɔ ci o rezenforo kɔrɔsibagaw fe ko a ye taga rezenmɔ dɔ mina ka na ni a ye. ³ Nka rezenforo kɔrɔsibagaw ka a mina ka a bugɔ, ka a borolakolon gben ka taga. ⁴ Forotigi ka baarden dɔ were ci o fe tuun; o ka o fana mina ka a bugɔ ka a mandimi a kunkolo ra, ka a neni. ⁵ Forotigi ka mɔgɔ sabanan ci; o ka o faga. O kɔ, a ka caman were ci; nka o ka olugu dɔw bugɔ, ka dɔw faga. ⁶ Ayiwa, a tun tora a dence le ye, a be min kanu. A laban a ka o ci ka taga rezenforo kɔrɔsibagaw fe, ko: «O bena ne dence kɔni bonya.» ⁷ Nka rezenforo kɔrɔsibagaw ka o ye minke, o k'a fɔ jɔgɔn ye ko: «Nin le bena cen ta! Aw ye na, an y'a mina ka a faga; ni o kera, foro be ke an ta ye.» ⁸ O ka a mina ka a faga ka taga a firi rezenforo kɔ fe.»

⁹ Yesu ko: «Ayiwa, forotigi bena mun le ke sa? Sigiya t'a ra, a bena na o rezenforo kɔrɔsibagaw faga, ka foro karifa mɔgɔ werew ma. ¹⁰ Aw ma nin kuma karan Kitabu kɔnɔ wa, ko:

«Bonlɔbagaw banna kabakuru min na,

o le nana ke kabakuru sɔbeman ye, ka ke bon kabakuru fɔlɔ ye.

¹¹ O kow be bɔra Matigi yere le ra, o kera kabako ye an ja na^s.»

¹² Ayiwa, Yahudiyaw kuntigiw tun be cogoya jinina ka Yesu mina, sabu o tun k'a lɔn ko a ka o kuma fɔ olugu le ma. Nka o siranna jama ja, o ka Yesu to yi ka taga.

Ninsɔngɔ sarako

(Matiyu 22.15–22; Luka 20.20–26)

¹³ Yahudiyaw ta namɔgɔw ka Farisi* dɔw, ani Herodi* ta mɔgɔw dɔw ci Yesu fe, janko o ye a minasababu sɔrɔ ni a yere darakuma dɔw ye. ¹⁴ O mɔgɔw nana a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔgɔ, an k'a lɔn ko i be can le fɔ, i te siran mɔgɔ ja, i fana te mɔgɔ bɔ mɔgɔ ra; i be mɔgɔw karan Ala ta sira ra ka kapa ni can le ye. Ayiwa, yala ka ninsɔngɔ sara masaceba Sezari ye, o bennin lo wa? An ka kan ka a sara wa, walama an man kan ka a sara?»

¹⁵ Ayiwa, Yesu tun ka o mɔgɔw ta flankafuya lɔn; a k'a fɔ o ye ko: «Mun na aw b'a fe ka ne kɔrɔɔbɔ? Aw ye na ni tama kelen ye, janko ne y'a fle.» ¹⁶ O nana ni tama kelen ye. Yesu ka o jininka ko: «Jɔntigi ta ja ni a tɔgɔ le be wari nin kan?» O ko: «Masaceba Sezari.» ¹⁷ Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kɔsegi Sezari ma, ka Ala ta kɔsegi Ala ma.» Yesu ta kuma ka o kɔnɔnɔban.

Sadusiw ka Yesu jininka suw kunuko ra

(Matiyu 22.23–33; Luka 20.27–40)

¹⁸ Ayiwa, Sadusiw*, minw b'a fɔ ko mɔgɔw si su tena kunu lahara, olugu nana Yesu fe ka na a jininka ko: ¹⁹ «An karamɔgɔ, cira Musa tun ka nin kuma sebe sariya* ra ko: «Ni ce dɔ ka muso furu, ka sa k'a sɔrɔ a ma den sɔrɔ ni o muso ye, a balemace ka kan ka o muso ta ka den sɔrɔ ni a ye a balemace nɔ ra^t.» ²⁰ Ayiwa, balemace wolonfla tun be yi. Fɔlɔ ka muso furu, ka sa, a ma den to a kɔ. ²¹ Flanan ka muso ta, ka sa, a ma

^s12.11 Nin kuma fɔra Zaburu 118.22–23.

^t12.19 Nin kuma fɔra Sariya 25.5–6.

den to a kɔ; sabanan fana ta kɛra ten. ²² Ayiwa, o cɛ wolonfla si ma den to o kɔ. Olugu bɛɛ sanin kɔ muso yere sara. ²³ Ayiwa, ni suw nana kunu lahara, o muso bɛna kɛ jɔn kelen le ta ye sa? Sabu o cɛ wolonfla bɛɛ tun ka a furu?»

²⁴ Yesu ka o jaabi, ko: «Nin le kosɔn aw firira: sabu aw ma Kitabuw ta kumaw faamu, aw ma Ala ta sebgaya fana lɔn. ²⁵ Sabu ni mɔgɔw nana kunu ka bɔ saya ra lahara, cɛ tena muso furu, muso fana tena di cɛ ma. Mɔgɔw bɛna kɛ i ko melekew bɛ cogo min na sankolo ra. ²⁶ Ayiwa, min kɛra suw kunuko ye, Ala ka kuma min fɔ cira Musa ye yiritunin tasumaman kɔrɔ, aw ma o karan Musa ta Kitabu kɔnɔ wa? Ala ko: «Ne ye Ibrahima ta Ala ye, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala^u.» ²⁷ O kɔrɔ ye ko Ala tɛ mɔgɔ saninw ta Ala ye; mɔgɔ jananmanw ta Ala lo. O ra, aw lafiricogo juguyara kosebɛ.»

Sariyaw bɛɛ ra belebeleba

(Matiyu 22.34–40; Luka 10.25–28)

²⁸ Sariya karamɔgɔ* dɔ tun ka Yesu ni o mɔgɔw ta kumaw mɛn; a k'a ye ko Yesu tun ka o jaabi ka ja minke, a gbarara a ra ka a pininka ko: «Sariya juman le bɛ Ala ta sariyaw* bɛɛ ja fɛ?» ²⁹ Yesu ka a jaabi ko: «Sariya min bɛ tɔw bɛɛ ja fɛ, o flɛ nin ye:

«Aw Izirayelimɔgɔw, aw ye lamenni kɛ. An Matigi Ala le ye Matigi kelenpe ye.

³⁰ I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bɛɛ ye, ani i nin bɛɛ, ani i ta miiriya bɛɛ, ani i baraka bɛɛ^v.»

³¹ Sariya flanan flɛ nin ye:

«I ka kan ka i mɔgɔɔgɔn kanu i ko i yere^w.»

Ala ta sariyaw bɛɛ ra, dɔ man bon ka tɛmɛ nin fla kan.»

³² O sariya karamɔgɔ k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔgɔ, o jana; i ka can fɔ, k'a fɔ ko: «Ala kelenpe le bɛ yi, Ala wɛrɛ tɛ yi ale kɔ^x.» ³³ Ani ko: «Ni i bɛ Ala kanu ni i jusukun bɛɛ ye, ani i hakiri bɛɛ, ani i baraka bɛɛ, ka i mɔgɔɔgɔn kanu i ko i yere, o ka fisa ni saraka jenitaw, ani saraka fagataw bɛɛ ye^y.»

³⁴ Yesu k'a ye ko o cɛ ka jaabiri kɛ ni hakiri ye minke, a k'a fɔ a ye ko: «I yɔrɔ man jan Ala ta Masaya* ra.» O kɔ, mɔgɔ si ma sɔn k'a pininka tuun.

Kirisita ma kɛ Dawuda Mamaden* dɔrɔn ye

(Matiyu 22.41–46; Luka 20.41–44)

³⁵ Ayiwa, Yesu nana kɛ mɔgɔw karan ye Alabatosoba kɔnɔ; a ka o pininka ko: «Mun kosɔn sariya karamɔgɔw* b'a fɔ ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o bɛna kɛ Dawuda Mamaden* le ye? ³⁶ K'a sɔrɔ Dawuda yere k'a fɔ Nin Saninman* baraka ra ko:

«Matigi Ala k'a fɔ ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fɛ,

fɔ ne ye i juguw mina ka o bla i sen kɔrɔ^z.»

³⁷ «Ayiwa, ni Dawuda yere bɛ o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a bɛ se ka kɛ Dawuda Mamaden cogo di.» Jamaba min tun bɛ Yesu lamenna, a ta kumaw tun diyara olugu ye kosebɛ.

Yesu ka sariya karamɔgɔw dɔgɔya

(Matiyu 23.1–36; Luka 20.45–47)

³⁸ Yesu tun bɛ mɔgɔw karanna k'a fɔ o ye ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi sariya karamɔgɔw* ra dɛ! Deregebardon ka di olugu ye ka yaala. O b'a fɛ mɔgɔ tɔw le ye olugu fo jamayɔrɔw ra. ³⁹ Ni o ka don karansow* kɔnɔ, nafesigiɔrɔw le ka di o ye; ni o ka o wele domuniɔrɔw ra, sigiyɔrɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ le ka di o ye. ⁴⁰ O bɛ muso cɛ saninw borofenw bɛɛ domu. O bɛ Ala daari ka mɛɛn janko mɔgɔw ye o kɔrɔsi. O le kosɔn, o ta kiti bɛna gbeleya ka tɛmɛ tɔw ta kan.»

Muso fagantan ta saraka

(Luka 21.1–4)

⁴¹ Yesu tun siginin bɛ Alabatosoba kɔnɔ k'a jasin sarakablaminan ma, ka to ka mɔgɔw ta waridicogo flɛ. Nafotigi caman tun bɛ wari caman blara sarakablaminan kɔnɔ. ⁴² A ka muso fagantan dɔ ye fana, min cɛ sara, o nana warimisennin fla bla sarakablaminan kɔnɔ; o wari tun tɛ tɛmɛ tama fla kan. ⁴³ O tuma ra, Yesu k'a ta karamɔgɔdenw wele k'a fɔ o ye ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko minw bɛɛ ka wari bla sarakablaminan kɔnɔ, nin muso fagantan min cɛ sara, ale ta wari dinin le cayara ka tɛmɛ olugu bɛɛ ta kan. ⁴⁴ Sabu tɔw ka

^u12.26 Nin kuma fɔra Bɔri 3.2,6,15–16.

^v12.30 Nin kuma fɔra Sariya 6.4–5.

^w12.31 Nin kuma fɔra Sarakalasebagaw 19.18.

^x12.32 Nin kuma fɔra Sariya 4.35.

^y12.33 Nin kuma fɔra Oze 6.6.

^z12.36 Nin kuma fɔra Zaburu 110.1.

fitini dɔrɔn le bɔ o ta naforo ra ka o di; nka ale ni a ta fagantanya, a k'a ta wari bɛɛ le di; hali domuni sɔngɔ ma to a boro tuun.»

Yesu ka Zeruzalemu ciko fɔ

(Matiyu 24.1–2; Luka 21.5–6)

13 ¹Yesu bɔra Alabatosoba kɔnɔ wagati min na, a ta karamɔgɔden kelen ko a ma ko: «An karamɔgɔ, ele ye nin Alabatosoba lɔcogo flɛ! A kabakuruw ka bonbon, a ce ka ji!» ²Yesu ka a jaabi ko: «I ja be nin bonba ra ke! Nin bonw bɛɛ bɛna cici, ka a kabakuruw bɛɛ yerege ka bɔ ɲɔgɔn kunna.»

Dunɔnalaban tɔrɔw

(Matiyu 24.3–14; Luka 21.7–19)

³O kɔ, Yesu tagara sigi Oliviyesunw kuru kan, ka a ɲa sin Alabatosoba ma. Piyeri ni Yakuba ni Yuhana ni Andere, olugu gbarara a ra o danna, ka a ɲininka; ⁴o ko: «O kow bɛna ke wagati min na, ani fen bɛɛ labanwagati tagamasiyɛn fɔ an ye?»

⁵O tuma ra Yesu ka kuma ta, k'a fɔ o ye ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw kana a to mɔgɔ si ye aw lafiri. ⁶Sabu mɔgɔ caman bɛna na ni ne tɔgɔ ye, k'a fɔ ko olugu le ye Kisibaga* ye. O bɛna mɔgɔ caman lafiri. ⁷Ni aw nana to ka kere mankanw men ka kere kibaroyaw men wagati min na, aw hakiri kana ɲagami; sabu jagboya lo, o kow ye ke. Nka o si te a laban ye fɔlɔ. ⁸Siya dɔ bɛna wuri siya dɔ were kama, jamana dɔ bɛna wuri dɔ were kama. Dugukoloyereyerew, ani kɔngɔba bɛna ke yɔrɔ caman na. O kow bɛɛ ye tɔrɔw damina le ye, i n'a fɔ muso jigibagatɔ ta tɔrɔw damina.

⁹«Ayiwa, aw ye aw yere kɔrɔsi; o bɛna aw mina ka taga ni aw ye kititigeɲagaw fe, o bɛna aw bugɔ ni gbeɲe ye karansow* kɔnɔ. O bɛna aw mina ka taga ni aw ye jamana ɲamɔgɔw fe, ani masacew fe ne tɔgɔ kosɔn, janko aw ye taga ke ne seerew ye ka kuma olugu fe. ¹⁰O cogo ra, Kibaro Diman* waajuri ka kan ka ke siyaw bɛɛ ye fɔlɔ.

¹¹«Ayiwa, ni o ka aw mina ka taga ni aw ye kititigeɲɔrɔ ra, aw bɛna kuma min fɔ, aw kana kɔn ka hami o ra. Ni Ala ka kuma min don aw da ra o wagati yere ra, aw ye o le fɔ; sabu aw yere le tena kuma, nka Nin Saninman* le bɛna kuma aw nɔ ra. ¹²Mɔgɔ dɔw bɛna o yere balema mina k'a di ko a ye faga; face dɔw bɛna o yere den mina k'a di. Denw bɛna muruti o worobagaw kama ka o faga. ¹³Mɔgɔw bɛɛ bɛna aw kɔnɔnya ne tɔgɔ kosɔn, nka ni mɔgɔ min ka nin kow sɔnmina fɔ ka taga se a laban ma, o tigi be kisi.»

Fen haramunin ta tɔrɔw

(Matiyu 24.15–28; Luka 21.20–24)

¹⁴«Ayiwa, Ala be fen haramunin min kɔnɔnya, ni aw nana o siginin ye yɔrɔ dɔ ra, a tun man kan ka ke yɔrɔ min na (min be nin kumaw karan, o ye jija ka a kɔrɔ lɔn)! Ni o wagati sera k'a sɔrɔ minw be Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fe. ¹⁵Ni a ka mɔgɔ min sɔrɔ biribon san fe, o tigi kana jigi ko a be don a ta bon kɔnɔ ka taga fen dɔ ta. ¹⁶Ni a ka mɔgɔ min sɔrɔ foro ra, o tigi kana seko so kɔnɔ ka taga a ta deregeba ta. ¹⁷O lonw na bɔnɔ bɛna muso lasiritɔw sɔrɔ, ani minw be sin dira denw ma. ¹⁸Aw ye Ala daari janko o kow ketuma kana ben sanji ni nenɛba wagati ma; ¹⁹sabu o lonw bɛna ke tɔrɔlonbaw le ye, min ɲɔgɔn ma deri ka ye ban kabini Ala ka dunɔna dan, fɔ ka na se bi ma; a ɲɔgɔn fana tena ye tuun fiyewu. ²⁰Ni Ala tun ma o tɔrɔw wagati surunya, mɔgɔ si tun tena kisi. Nka a ka o tɔrɔw wagati surunya a ta mɔgɔ ɲanawolomaninw kosɔn. ²¹Ni dɔ k'a fɔ aw ye ko: «A flɛ, Kisibaga* be yan,» walama ko: «A be yan fe yi,» aw kana la a ra. ²²Sabu faninyafɔbaga dɔw bɛna wuri ko olugu le ye Kisibaga ye; cira faninyafɔbaga dɔw fana bɛna wuri, ka tagamasiyɛnw, ani kabakow ke, janko ka Ala ta mɔgɔ ɲanawolomaninw lafiri, ni o tun be se ka ke. ²³Ayiwa, aw ye aw yere kɔrɔsi; ne kɔni ka aw lasɔmi a bɛɛ ra ka ban.»

Yesu nacogo ka bɔ sankolo ra

(Matiyu 24.29–31; Luka 21.25–28)

²⁴«Ayiwa, o wagatiw tɔrɔw temenin kɔ,
«tere bɛna ke dibi ye, karo fana tena yeelen bɔ tuun;

²⁵lolow bɛna bɔ sankolo ra ka benben.

Sebagaya minw be sankolo ra, olugu bɛna yuguyugu ka bɔ o nɔ ra.»

²⁶O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, aw bɛna o natɔ ye sankabaw kan ni sebayaba ye, ani nɔkɔrɔba. ²⁷O kɔ, a bɛna a ta melekew ci; olugu bɛna a ta mɔgɔ ɲanawolomaninw lajen ka bɔ dunɔna fan naani na, k'a damina dunɔna kun kelen na, ka taga se fɔ a kun dɔ ra.»

Torosun ta karan

(Matiyu 24.32–35; Luka 21.29–33)

²⁸«Aw ye torosun cogo kɔrɔsi, k'a to o ye aw karan: ni aw k'a ye ko a borow be nugura ka flaburuw bɔ tuma min na, aw b'a lɔn ko samiya surunyara. ²⁹O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow be kera tuma

min na, aw y'a lɔn ko Min kera Adamaden ye*, ko o nawagati le surunyara, ko a sera ka ban. ³⁰ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko bi mɔgɔw bɛɛ tɛna sa ka ban, fɔ nin kow bɛɛ ye kɛ k'a dafa. ³¹ Sankolo ni dugukolo bena tɛmɛ, nka ne ta kuma tɛna tɛmɛ fiyewu.»

Mɔgɔ si tɛ dunuɲa labanwagati lɔn

(Matiyu 24.36–44)

³² «Nin kow bena ke lon min na, ani wagati min na, mɔgɔ si tɛ o lɔn; hali sankolo melekɛw t'a lɔn, hali Den min bɔra Ala ra, ale t'a lɔn; Fa Ala kelenpe le b'a lɔn. ³³ Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw ye aw janto aw yere ra, sabu aw ma o kow kewagati lɔn. ³⁴ Ayiwa, a bena ke i ko ce min tagato tagamajan dɔ ra, a bɔtɔ so kɔnɔ a ka so kɔɲaw karifa a ta baaradenw ma, ka bɛɛ ta baara yira a ra, k'a fɔ bonkɔrɔsibaga ye ko ale ye bon kɔrɔsi. ³⁵ O kosɔn aw ye aw janto aw yere ra, sabu bontigi bena na wagati min na, aw ma o lɔn. A bena na wulada fe wa, walama su dugutarama fe wa, walama dondokasituma ra wa, walama sɔgɔmada fe wa, aw ma o lɔn. ³⁶ O ra, aw kana a to a ye na ka na bara aw ra ka aw to sunɔgɔ ra. ³⁷ Ne bɛ min fɔ aw ye, ne bɛ o kelen le fɔ tɔw bɛɛ ye, ko aw ye aw janto aw yere ra.»

Mɔgɔw ka janfa siri Yesu kama

(Matiyu 26.1–5; Luka 22.1–2; Yuhana 11.45–53)

14 ¹ Ayiwa, a tɔ tun tora tere fla Yahudiyaw ta Jɔnyaban ɲanagbe*, ani burufunubari ɲanagbe* bɛ se. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* tun bɛ Yesu minacogo ɲinina ceguya ra, ka a faga. ² Nka o ko, ko a ko man kan ka ke ɲanagbe wagati ra, ko ni o tɛ, mɔgɔw bena muruti.

Muso dɔ ka turu kasadiman ke Yesu kun na

(Matiyu 26.6–13; Yuhana 12.1–8)

³ Ayiwa, Yesu tun bɛ Betani, kunatɔce Simɔn ta bon kɔnɔ. Ka Yesu to domuni na, muso dɔ nana don bon kɔnɔ. Daganin ceɲumanba dɔ tun bɛ a boro; turu kasadiman yereworo sɔngɔgbelen dɔ tun bɛ o kɔnɔ. Ayiwa, a ka o daganin ci ka o turu kasadiman ke Yesu kun na. ⁴ Ayiwa, mɔgɔ minw tun bɛ o yɔrɔ ra, olugu dɔw dimina; o k'a fɔ ɲɔgɔn ye ko: «Nin turu kasadiman cenkun ye mun ye? ⁵ Nin turu tun bɛ se ka fiyeere ka tɛmɛ hali warigbe kɛmɛ saba^a kan, ka o wari di fagantanw ma!» O dimina o muso kɔrɔ kosebɛ. ⁶ Nka Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw ye muso to ɲasuma ra; mun kosɔn aw bɛ a jusu kasi? A ka kɔɲuman le ke ne ye. ⁷ Sabu fagantanw kɔni, olugu bɛ ni aw ye yan wagati bɛɛ; ni wagati o wagati ka di aw ye, aw bɛ se ka o demɛ; nka ne tɛna to ni aw ye yan wagati bɛɛ dɛ!» ⁸ Muso ka a seko le ke. A ka ne fari mun ka a kasa diya, ne ta sutarari le kama. ⁹ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni nin Kibaro Diman* waajuri kera yɔrɔ o yɔrɔ dunuɲa kɔnɔ, nin muso ka min kɛ, o ko fana bena lakari, ka mɔgɔw hakiri jigi a ra.»

Zudasi ka Yesu janfa

(Matiyu 26.14–16; Luka 22.3–6)

¹⁰ Ayiwa, Zudasi Sikariyɔti, min tun ye Yesu ta karamɔgɔden tan ni fla dɔ ye, ale tagara sarakalasebagaw* kuntigiw fe, ka taga a fɔ o ye ko ale bɛ se ka Yesu don o boro. ¹¹ O ka o kuma mɛn minke, o diyara o ye. O ka layiri ta a ye ko o bena wari di a ma. Zudasi ka ke cogo dɔ ɲini ye, a bena se ka Yesu sɔrɔ ka a don o boro cogo min na.

Jɔnyaban ɲanagbe ta domuni

(Matiyu 26.17–25; Luka 22.7–14,21–23; Yuhana 13.21–30)

¹² Ayiwa, Burufunubari ɲanagbe* tere fɔlɔ, Jɔnyaban ɲanagbe ta saraka bɛ faga lon min na, Yesu ta karamɔgɔdenw k'a ɲininka ko: «I b'a fe an ye taga Jɔnyaban ɲanagbe* ta domuni laben i ye min?» ¹³ Yesu ka a ta karamɔgɔden fla ci k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga dugu kɔnɔ, aw bena taga ben ni ce dɔ, ye ji bɛ daga ra a kun na, aw ye tugu a kɔ. ¹⁴ Ni a tagara don lu min kɔnɔ, aw y'a fɔ o lutigi ye ko: «An karamɔgɔ ko, ko ale ni a ta karamɔgɔdenw bena Jɔnyaban ɲanagbe domuni ke bon min kɔnɔ, ko o bon bɛ min?» ¹⁵ Ayiwa, a bena bonba dɔ yira aw ra sankaso san fe, fen bɛɛ bɛ a kɔnɔ, a labennin lo ka ɲa. Aw bena Jɔnyaban ɲanagbe domuni laben an ye o bon le kɔnɔ.» ¹⁶ Karamɔgɔdenw tagara; o tagara se dugu kɔnɔ, k'a sɔrɔ i ko Yesu k'a fɔ o ye cogo min na. O ka Jɔnyaban ɲanagbe domuni laben.

¹⁷ Ayiwa, tere benna minke, Yesu nana ni a ta karamɔgɔden tan ni fla ye. ¹⁸ Ka o siginin to domuni na, Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw minw bɛ domuni kera ni ne ye, aw ra kelen bena ne janfa.»

¹⁹ Karamɔgɔdenw jusu kasira. O bɛɛ k'a ɲininka kelen kelen ko: «Ne lo wa, an karamɔgɔ?»

²⁰ Yesu ka o jaabi ko: «Aw mɔgɔ tan ni fla ra kelen lo; min boro ni ne boro bɛ domuniminan kelen kɔnɔ.

²¹ Min kera Adamaden ye*, o bena sa i ko a sebera a ta ko ra Kitabu kɔnɔ cogo min na. Nka mɔgɔ min bena ke sababu ye k'a janfa, bɔnɔ bena o tigi sɔrɔ. O tigi worobariya le tun ka fisa a ma.»

^a14.5 Ka kɔɲa ni o wagati ta jate ye, o wari tun ye baaraden dɔw ta san kelen baara sara ɲɔgɔnna le ye.

Jenpogonya domuni

(Matiyu 26.26–30; Luka 22.15–20; Korentikaw flb 11.23–25)

²² Ayiwa, ka o to domuni na, Yesu ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigetige k'a di karamogodenw ma, k'a fo o ye ko: «Aw y'a mina; nin ye ne farikolo le ye.» ²³ O ko, a ka jifiye ta; rezenji tun b'a kono. A ka baraka la Ala ye, ka a di o ma; o bee ka do min a ra; ²⁴ A k'a fo o ye ko: «Nin ye ne jori le ye, Ala ta jenpogonya* jori, min bonna mogo caman koson. ²⁵ Can ra ne b'a fo aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu, fo lon min na ne bena a min Ala ta Masaya* ra tuun, cogo were ra.» ²⁶ Ayiwa, o ka Alatandodankiri dow la, ka wuri ka taga Oliviyesunw kuru kan.

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(Matiyu 26.31–35; Luka 22.31–34; Yuhana 13.36–38)

²⁷ Ayiwa, Yesu k'a fo karamogodenw ye ko: «Aw bee bena bori ka ne kelen to, sabu a sebera Kitabu kono, ko: «Ne bena sagagbenbaga faga, sagaw bee bena janjan^b.»» ²⁸ Yesu k'a fo tuun ko: «Nka ni ne nana kunu ka bo saya ra, ne bena taga aw kono Galile.» ²⁹ Piyeri k'a fo Yesu ye ko: «Hali ni tow bee borira ka i to, ne koni tena bori ka i to fiyewu.» ³⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fo i ye, ko bi su nin na yere, sani dondo ye kasi ka se sijaga fla, ele bena a fo mogow ye fo sijaga saba ko i ma ne lon.» ³¹ Nka Piyeri k'a fo tuun k'a gbeleya ko: «Hali ni a kera ko ne bena sa ni i ye le, ne tena son k'a fo ko ne ma i lon.» Karamogoden tow bee tun be o kuma kelen le fora.

Yesu ni karamogodenw tagara Zetisemane

(Matiyu 26.36–46; Luka 22.39–46)

³² Ayiwa, o tagara yoro do ra min togo ye ko Zetisemane. Yesu k'a fo a ta karamogodenw ye ko: «Aw ye sigi yan, ne be taga Ala daari.»

³³ A tagato, a tagara ni Piyeri ni Yakuba ni Yuhana ye; siranya ka ke a soro ye, k'a nin toro kosebe. ³⁴ A k'a fo o ye ko: «Ne nin toronin lo kosebe, fo k'a ke i ko ne bena sa. Aw ye to yan, ka to pana.»

³⁵ A tagara ja fe donnin ka a kinbiri gban ka a ja biri dugu ma ka Ala daari, ko ni a tun be se ka ke ko nin wagati toro kana ale soro. ³⁶ A tun b'a fora ko: «Ne Fa, foyi si te i kaja; nin toro yoro janya ne ra; nka o bee n'a ta, ne yere sago kana ke, fo ele sago.»

³⁷ O ko, a sekora ka na karamogodenw koro, ka na a soro ko olugu be sunogora. A ko Piyeri ma ko: «Simon, ele be sunogora le wa? Ele ma se ka to pana ka hali wagati kelen ke wa! ³⁸ Aw ye to pana ka Ala daari, janko Setana kana aw nege ka aw bla kojugu ra. Kojuman miiriya be mogo kono, nka a farisogo baraka ka dogo.»

³⁹ O ko, Yesu gbarara ja fe tuun ka Ala daari, ka seko o kuma kelenw kan. ⁴⁰ A sekora tuun ka n'a soro o be sunogora, sabu sunogo tun ka o padenw gbiriya. O be min fo Yesu ye, o ma o lon tuun.

⁴¹ Yesu tagara ka seko ka na a sijaga sabanan na minke, a k'a fo o ye ko: «Aw be sunogora ka aw yere laganfiya le wa? Ayiwa, a banna sa! Wagati sera! Min kera Adamaden ye*, o bena o janfa ka a don jurumunkebagaw boro. ⁴² Aw ye wuri, an ye taga! Ne janfabaga nato ye nin ye!»

Yahudiyaw nana Yesu minayoro ra

(Matiyu 26.47–56; Luka 22.47–53; Yuhana 18.3–12)

⁴³ O yoronin bee, ka Yesu to kuma ra, a ta karamogoden tan ni fla ra, kelen min togo ye ko Zudasi, ale nana; jama tun b'a ko, kerekemuruw, ani berew be o boro. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow, ani cekorobaw le tun ka o ci. ⁴⁴ Zudasi min tun kera Yesu janfabaga ye, ale tun ka tagamasiyen do yira Yesu minabagaw ra; a ko: «Ni aw nana a ye ko ne ka mogo min fo ni kanuyafari ye, ale lo; aw y'a mina ka taga ni a ye, ka a korosi ka ja.» ⁴⁵ O sera minke doron, Zudasi gbarara Yesu ra k'a fo ko: «An karamogo!» A ka Yesu fo ni kanuyafari ye. ⁴⁶ Ayiwa, o mogow kera Yesu kan, k'a Yesu mina. ⁴⁷ Yesu ta karamogoden minw tun be ni a ye, o ra kelen ka a ta muru sama ka bo, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jonce toro kelen caron ka bo yi. ⁴⁸ Yesu ka kuma ta k'a fo o ye ko: «Aw nana ne ko ni berew ni kerekemuruw ye ko aw bena ne mina, k'a ke i ko ne ye benkannikebaga le ye. ⁴⁹ Ne tun be ni aw ye lon bee. Ne tun be mogow karan Alabatosoba kono, aw ma se ka ne mina. Nka nin kera janko ko minw tun sebera Kitabu kono, o ye ke can ye.»

⁵⁰ Karamogodenw bee borira, ka taga k'a to yi. ⁵¹ Kanbelennin do tun tugura Yesu ko, ale tun ka birifani doron le melege a yere ra. O ka ale fana mina. ⁵² Nka a ka a yere tufa ka a ta birifani to o boro, a fari lakolon borira ka taga.

^b14.27 Nin kuma fora Jakariya 13.7.

O tagara ni Yesu ye kititigeƴwɔ ra

(Matiyu 26.57–68; Luka 22.54–55,63–71; Yuhana 18.13–14,19–24)

⁵³ O tagara ni Yesu ye sarakalasebagaw kuntigiba* ta lu kɔnɔ. Sarakalasebagaw* kuntigi tɔw bɛɛ nana ɲɔɲɔn lajen, ani cekɔɔɔbaw ni sariya karamɔɲɔw*. ⁵⁴ Piyeri tora ƴɔɔɔjan a bɛ tugura o kɔ, fɔ ka taga don sarakalasebagaw kuntigiba ta lu kɔnɔ. A sigira ni lu kɔɔsibagaw ye ka ke tasuma ja ye.

⁵⁵ Sarakalasebagaw kuntigiw, ani Yahudiyaw ta kititigebagaw ta jenkuru* mɔɲɔw bɛɛ tun bɛ kuma dɔ ɲinina Yesu kama min bɛ se ka ke a fagasababu ye, nka sababu ma sɔɔɔ. ⁵⁶ Sabu caman tun bɛ faninya seereya dɔw fɔra Yesu kama, nka olugu ta kumaw tun tɛ benna kelen ma. ⁵⁷ O bɛɛ n'a ta, jama ra mɔɲɔ dɔw wurira ka faninya seereya dɔ fɔ a kama; o ko: ⁵⁸ «An k'a men a fɛ ko: «Mɔɲɔw boro ka Alabatosoba min lɔ, ne bɛna o ci ka dɔ wɛɛ lɔ tere saba kɔnɔ, min tena ke mɔɲɔ boro nɔ ye.» » ⁵⁹ O bɛɛ n'a ta, o ta kumaw ma ben kelen ma.

⁶⁰ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigiba wurira ka lɔ jama ce ra ka Yesu ɲininka ko: «Mɔɲɔw bɛ kuma minw fɔra i kama, i ko di o ra?» ⁶¹ Yesu jera, a ma foyi fɔ. Sarakalasebagaw kuntigiba ka a ɲininka tuun, ko: «Ele le ye Kisibaga* ye wa, ani Den min bɔra Ala ra*, an bɛ Ala min bato?» ⁶² Yesu ka a jaabi ko: «Onhɔn, ne lo. Min kera Adamaden ye*, aw bɛna o siginin ye Sebɛetigi Ala kininboroyanfan fɛ, o kɔ, aw bɛna a nato ye sankabaw kan ka bɔ sankolo ra.»

⁶³ O fɔra minke, sarakalasebagaw kuntigiba dimina fɔ ka a ƴɛɛ ta derege mina ka a faran; a ko: «An mako tɛ mɔɲɔ si ta seereya ra tuun! ⁶⁴ A ka Alatɔɲɔcenkuma minw fɔ, aw ka o men. Aw ko di?» O bɛɛ benna a ma ko a ka kan ka faga le. ⁶⁵ Dɔw ka ke daji tu ye a kan, ka a ɲa siri, ka a bugɔ ni borokuru ye, k'a fɔ a ye ko: «Min ka i bugɔ, o tɔɲɔ lɔn k'a fɔ!» Lu kɔɔsibagaw fana ka a mina, ka tege ci a toro kɔɔɔ.

Piyeri ko a ma Yesu lɔn

(Matiyu 26.69–75; Luka 22.56–62; Yuhana 18.15–18,25–27)

⁶⁶ Ayiwa, Piyeri tun bɛ lu kɔnɔ, dugumayɔɔ ra; sarakalasebagaw kuntigiba* ta baaradenmuso dɔ nana.

⁶⁷ Muso ka Piyeri ye, a bɛ tasuma jara; a ka a lalaga k'a fle, k'a fɔ a ye ko: «Ele fana tun bɛ ni Yesu Nazaretikace ye.» ⁶⁸ Piyeri ma lɔ a ra; a ko: «Muso, i bɛ min fɔra, ne ma o lɔn, ne m'a faamu.»

O kɔ, Piyeri bɔra kenɛ ma ka taga lɔ luda ra. [Dondo kasira.]

⁶⁹ O muso nana Piyeri ye o ƴɔɔɔ ra tuun minke, mɔɲɔ minw tun bɛ yi, muso k'a fɔ olugu ye ko: «Ce nin fana ye o dɔ le ye!» ⁷⁰ Nka Piyeri ma sɔn ka lɔ a ra.

Wagati dɔɔɔnin temenin kɔ, mɔɲɔ minw tun bɛ o ƴɔɔɔ ra, olugu k'a fɔ Piyeri ye ko: «Sigiya t'a ra, ele fana ye Yesu ta mɔɲɔ dɔ le ye, sabu i ye Galileka ye.» ⁷¹ O tuma Piyeri karira fɔ k'a ƴɛɛ danga; a ko: «Aw bɛ nin ce min ta ko fɔra, ne ma o lɔn fiyewu!»

⁷² O ƴɔɔɔnin bɛɛ ra dondo kasira a sɲaga flanan na. O tuma Yesu tun ka kuma min fɔ Piyeri ye, a hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi sɲaga fla, ele bɛna a fɔ fɔ sɲaga saba ko i ma ne lɔn.» Piyeri ka ke kasi ye.

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Matiyu 27.1–2,11–14; Luka 23.1–5; Yuhana 18.28–38)

15 ¹ Ayiwa, o lon sɔɲɔmada jooa fɛ, sarakalasebagaw* kuntigiw ka ɲɔɲɔn ye ka kuma ni cekɔɔɔbaw ye, ani sariya karamɔɲɔw*, ani kititigebagaw ta jenkuru* mɔɲɔw bɛɛ. O ka Yesu mina k'a siri, ka taga ni a ye Pilati fe. ² Pilati ka a ɲininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fɔ cogo min na, ne lo.»

³ Sarakalasebagaw* kuntigiw ka Yesu jaraki ko caman na. ⁴ Pilati ka Yesu ɲininka tuun, ko: «I tɛ o jaabi wa? O bɛ i jarakira nin ko minw bɛɛ ra, i tɛ o menna wa?» ⁵ Yesu ma a jaabi tuun. O ka Pilati kɔnɔnɔban kosebe.

Yesu fagako latigera

(Matiyu 27.15–26; Luka 23.13–25; Yuhana 18.39–19.16)

⁶ Ayiwa, san o san, Jɔnyaban panagbɛ* ra, Pilati tun bɛ kasoden kelen labla. Ni jama tun ko a ye min labla, a tun bɛ o le labla. ⁷ O y'a sɔɔɔ ce dɔ tun bɛ kaso ra, ale ni a tɔɲɔɲɔnw; o ce tɔɲɔ tun ye ko Barabasi. Olugu tun murutira fɔ ka mɔɲɔ dɔ faga. ⁸ Jama tagara Pilati fe, ka taga ke a daari ye ko a bɛ deri ka min ke olugu ye san o san, ko a ye o ke. ⁹ Pilati ka o jaabi ko: «Aw b'a fɛ ko ne ye Yahudiyaw ta masace le labla wa?» ¹⁰ Sabu Pilati tun k'a lɔn ko ɲangboya dɔɔɔn le kosɔn sarakalasebagaw kuntigiw tun ka Yesu mina ka na ni a ye ale fɛ. ¹¹ Nka sarakalasebagaw kuntigiw ka jama kɔnɔnɔsu ko o y'a fɔ ko Pilati ye Barabasi le labla. ¹² Pilati ka kuma ta tuun k'a fɔ o ye ko: «O tuma aw bɛ min wele ko Yahudiyaw ta masace, aw b'a fɛ ne ye mun le ke ale ra sa?» ¹³ O bɛɛ perenna ko: «A ye gbengben yiri ra!» ¹⁴ Pilati ko o ma ko: «A ka kojugu juman le ke sa?» O ka dɔ fara o perɛnkan kan, ko: «A gbengben yiri ra!» ¹⁵ I n'a fɔ Pilati tun b'a fɛ ka jama sago ke, a ka Barabasi labla o ye. O ka Yesu bugɔ ni gbɛɲɛ ye; a kɔ, a k'a di ko o ye taga a gbengben yiri ra.

Sorasiw ka Yesu tɔɔɔ

(Matiyu 27.27–31; Yuhana 19.2–3)

¹⁶ Sorasiw tagara ni Yesu ye luba kɔnɔ, min ye jamanatigi ta bonba ye. O ka sorasiw ta jenkuru tɔ bɛɛ wele ka na. ¹⁷ O ka deregeba wulenman don Yesu ra, ka ŋani dan ka o ke i ko masafugula, ka o biri a kun na. ¹⁸ O kɔ, o ka ke a lɔgɔbɔ ye, k'a fo ko: «Yahudiyaw ta masace, an bɛ i fora.» ¹⁹ O ka a bugɔ a kun na ni kalama ye, ka daji tu a kan, ka o kinbiri gban a kɔɔ k'a ke i n'a fɔ o bɛ a bonyara le. ²⁰ O ka a lɔgɔbɔ ka ban tuma min na, o ka deregeba wulenman bɔ a ra, ka a yere ta faniw don a ra tuun, ka bɔ ni a ye ka taga a gbengben yiri ra.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Matiyu 27.32–44; Luka 23.26–43; Yuhana 19.17–27)

²¹ Ayiwa, cɛ dɔ tun bɛ bɔra kongo ra, min tɔɔɔ tun ye ko Simɔn; Sirenika tun lo, Alesandiri ni Rufusi face tun lo. Ale tɛmɛtɔ, o ka ale jagboya ko a ye Yesu ta gbengbenyiri* ta. ²² O tagara ni Yesu ye yɔɔɔ dɔ ra, min tɔɔɔ ye ko Gɔligota, o kɔɔ ye ko Kunkolo yɔɔɔ. ²³ O sera yi tuma min na, o ka fla dɔ ŋagami duven na ka o di a ma; nka Yesu ma a min. ²⁴ O ka Yesu gbengben yiri ra; o kɔ, sorasiw ka kara la* ka Yesu ta faniw tarantaran ŋɔɔn na, janko o bɛɛ ye o ta sɔɔta lɔn. ²⁵ Yesu gbengbenna yiri ra sɔɔmada wagati le ra, o y'a sɔɔ tere ma gban fɔlɔ. ²⁶ O tun ka kuma min sebe yiri kan k'a fagakun yira, o ye nin ye, ko: «Yahudiyaw ta masace.» ²⁷ O ka benkanikebaga fla fana gbengben ni a ye yiri dɔw kan, kelen bɛ a kininboroyanfan na, kelen bɛ a numanboroyanfan na. ²⁸ [O cogo ra, min sebera Ala ta Kuma ra a ta ko ra, o kera can ye, ko: «A jatera kojugukebaga dɔ ye.»]

²⁹ Tɛmɛbagaw tun b'a flera ka a neni, ka o kun kɔmi a ra k'a fɔ a ye ko: «Ele min ko i bɛ se ka Alabatosoba ci, ka a lɔ kokura tere saba kɔnɔ, ³⁰ ayiwa, i yere kisi sa, i ye jigi ka bɔ gbengbenyiri ra!»

³¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔɔw* fana tun b'a lɔgɔbɔra k'a fɔ ŋɔɔn ye ko: «A ka tɔw kisi, nka a tɛ se ka a yere kisi! ³² Ayiwa, Kisibaga*, Izirayeli* ta masace ye jigi sisan ka bɔ gbengbenyiri ra, janko an ye a ye, ka la a ra.» Mɔɔɔ minw tun gbengbenna Yesu kere fɛ, olugu fana tun b'a nenina.

Yesu sara gbengbenyiri kan

(Matiyu 27.45–56; Luka 23.44–49; Yuhana 19.28–30)

³³ Ayiwa, tere sera kuncɛ tuma min na, dibi barara ka don jamana fan bɛɛ ra fɔ ka taga wulada surunya. ³⁴ Wulada surunyara minke, Yesu pɛrenna ni fanga ye k'a fɔ ko: «Eloyi, Eloyi, lama sabakatani?» O kɔɔ ye ko: «Ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to^c?»

³⁵ Mɔɔɔ minw tun bɛ o yɔɔɔ ra, olugu ka o men minke, o ko: «A flɛ, a bɛ cira Iliya^d le welera.» ³⁶ O ra kelen borira ka taga fu dɔ ta, ka a su minnifen kumunin dɔ ra, k'a dulon kalama dɔ ra ka o la Yesu da ra ko a ye o sɔnɔn. A k'a fɔ a tɔɔɔnɔw ye ko: «Aw y'a to yi, an y'a flɛ, ni cira Iliya bena na a lajigi ka bɔ yiri ra.» ³⁷ Nka Yesu ka kulekanba ci ka sa.

³⁸ Alabatosoba cɛtigefani faranna fla ye, k'a ta san fɛ ka na se fɔ dugu ma. ³⁹ Sorasikuntigi min tun lɔnin bɛ Yesu kɔɔ ka a kɔɔsi, ale ka Yesu sacogo ye minke, a ko: «Can ra, Den min bɔra Ala ra*, nin cɛ lo.»

⁴⁰ Muso dɔw fana tun lɔnin bɛ yɔɔɔjan ka fleri ke. Mariyamu Magidalakamuso, ale tun bɛ o musow ra, ani Yakuba fitini ni Zoze bamuso Mariyamu, ani Salome. ⁴¹ O musow le tun tugura Yesu kɔ, ka to ka a demɛ a ta baara ra, tuma min na a tun bɛ Galile. Muso caman were fana tun tugura a kɔ ka taga Zeruzalemu.

O ka Yesu sutara

(Matiyu 27.57–61; Luka 23.50–56; Yuhana 19.38–42)

⁴² Ayiwa, wulada tun sera; o lon tun kera Nenekirilon* ŋasigi ye. ⁴³ Yusufu Arimateka, ale tun kera kititigebagaw ta jenkuru* mɔɔɔsɔbɛ dɔ ye. A jigi tun bɛ Ala ta Masaya* nawagati kan. A k'a ja gbeleya ka taga Pilati fɛ, ka taga Yesu su daari a fɛ. ⁴⁴ Yesu sara joona cogo min na, o ka Pilati kabakoya. A ka sorasikuntigi wele ka na a ŋininka, ko ni a kera ko Yesu satuma mɛenna. ⁴⁵ Sorasikuntigi k'a nafa a ye minke, o tuma a sɔnna ko Yusufu ye taga Yesu su ta. ⁴⁶ Yusufu ka fanigbɛ dɔ san, ka Yesu su lajigi ka bɔ gbengbenyiri* ra, ka a kasanke, ka taga a su don kaburu dɔ kɔnɔ; o kaburu tun sogira farawo kɔnɔ. O kɔ, o ka kabakuruba dɔ kolonkolon ka o ke ka kaburu datugu. ⁴⁷ Mariyamu Magidalakamuso, ani Zoze bamuso Mariyamu, olugu tun bɛ Yesu su layɔɔ flera.

Meleke ka Yesu kunuko fɔ musow ye

(Matiyu 28.1–8; Luka 24.1–12; Yuhana 20.1–10)

16 ¹ Ayiwa, Nenekirilon* tɛmenin kɔ, Mariyamu Magidalakamuso, ani Yakuba bamuso Mariyamu, ani Salome, olugu ka kasadiyanan dɔw san ko o bɛ taga o ke Yesu su kan. ² Lɔgɔkun tere^e fɔlɔ, o musow

^c15.34 Nin kuma fɔra Zaburu 22.2.

^d15.35 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

^e16.2 Yahudiyaw ta lɔgɔkun tere fɔlɔ tun ye liyatilon ye.

wurira sɔgɔmada jooona fe ka kaburu sira mina. ³O tagatɔ tun b'a fɔra ɲɔgɔn ye ko: «Jɔn le bɛna kabakuruba kolonkolon ka a bɔ kaburu da ra an ye?»

⁴O nana o ɲa kɔrɔta k'a ye ko kabakuruba kolonkolonna ka bɔ kaburu da ra ka ban, k'a sɔrɔ a tun ka bon kosebe. ⁵O donna kaburu kɔnɔ; o ka kanbelen dɔ siginin ye o kininboroyanfan fe. Deregejan gbɛman dɔ be a kan na. Musow ja tigera. ⁶O kanbelen k'a fɔ o ye ko: «Aw kana siran. Yesu Nazaretika, min tun gbɛngbenna yiri ra, aw be o le yɔrɔɲinina. A kununa ka bɔ saya ra, a tɛ yan; aw ye a su layɔrɔ fle. ⁷Aw ye taga a fɔ Piyeri ye, ani a ta karamɔgɔden tɔw ye ko a be taga aw kɔnɔ Galile. Aw bɛna a ye o yɔrɔ le ra i ko a tun k'a fɔ aw ye cogo min na.»

⁸Ayiwa, musow bɔra kaburu kɔnɔ, ka bori ka taga; o tun siranna fɔ o be yereyere. O jatigekojugu fe o ma se ka foyi fɔ mɔgɔ si ye.

Yesu ka a yere yira Mariyamu Magidalaka ra

(Matiyu 28.9–10; Yuhana 20.11–18)

⁹Lɔgɔkun tere fɔlɔ Yesu kununa ka bɔ saya ra. O lon sɔgɔmada fe a ka a yere yira Mariyamu Magidalakamuso le ra fɔlɔ, a tun ka jina wolonfla gben ka bɔ min na. ¹⁰O muso le tagara o kibaroya fɔ Yesu nɔfɛmɔgɔw ye; a tagara a sɔrɔ o bɛɛ ɲanasisinin lo, o bɛɛ be kasira. ¹¹O k'a men minke ko Yesu ɲanaman lo, ko Mariyamu k'a ye, o ma la a ra fiyewu.

Yesu ka a yere yira a ta karamɔgɔden fla ra

(Luka 24.13–35)

¹²O kɔ fe, Yesu ka a yere yira cogoya wɛrɛ ra a ta karamɔgɔden fla dugutagatɔ ra. ¹³O mɔgɔ fla nana o kibaroya fɔ karamɔgɔden tɔw ye, nka olugu belɛn ma la a ra.

Yesu ka a yere yira a ta karamɔgɔden tan ni kelen na

(Matiyu 28.16–20; Luka 24.36–49; Yuhana 20.19–23; Kɛwalew 1.6–8)

¹⁴A laban na, ka karamɔgɔden tan ni kelen lajennin to domuni na ɲɔgɔn fe, Yesu ka a yere yira o ra. A ka o mafiyɛnya o ta lanabariya ni o ta jusukungbeleya kosɔn, sabu minw tun ka a kununin ɲanaman ye ka na a fɔ o ye, o tun ma la olugu ta kuma ra. ¹⁵O kɔ, Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga dunuɲa fan bɛɛ ra, ka taga Kibaro Diman* waajuri ke mɔgɔw bɛɛ ye. ¹⁶Ni mɔgɔ min lara a ra ka batize, o tigi bɛna kisi, nka ni mɔgɔ min ma la a ra, Ala ta kiti bɛna ben o tigi kan.

¹⁷«Ne bɛna sebaɲaya min di lanabagaw ma, o tagamasiyɛnw fle nin ye: o bɛna jinaw gben ka bɔ mɔgɔw ra ne tɔgɔ baraka ra, o bɛna kuma kan wɛrɛw ra; ¹⁸hali ni o ka sa mina, walama ni o ka minnifen dɔ min, min be se ka mɔgɔ faga, o tɛna foyi ke o ra. O bɛna o boro la banabagatɔw kan ka Ala daari ka o kɛneya.»

Yesu kɔrɔtara ka taga Ala fe

(Luka 24.50–53; Kɛwalew 1.9–11)

¹⁹Matigi Yesu ka o kumaw fɔ o ye ka ban minke, a kɔrɔtara ka taga sankolo ra, ka taga sigi Ala kininboroyanfan fe. ²⁰Ayiwa, karamɔgɔdenw tagara waajuri ke yɔrɔ bɛɛ. Matigi Yesu tun be o dɛmɛ o ta baaraw bɛɛ ra. O tun be tagamasiyɛn minw ke Matigi Yesu baraka ra, o tun be fanga di o ta waajuri ma k'a yira ko can lo.]

^f16.9 K'a damina hayɛn 9 ka taga a bla hayɛn 20, o kumaw tɛ sɔrɔ kitabu dɔw kɔnɔ.